

TALOUSARVIO 2026

**TALOUSSUUNNITELMA 2027-2029
INVESTOINTISUUNNITELMA 2026-2028**

Sisällysluettelo

1. Johdanto.....	3
2. Yleisperustelut.....	4
2.1.1 Kuntatalouden näkymät	4
2.2 TE-uudistuksen vaikutukset.....	5
2.3 Laihian kunnan talous.....	5
2.3.1 Yleistä talousarviosta 2026	5
2.3.2 Laihian kunnan toimet.....	6
3. Talousarvion sitovuus.....	7
3.1 KÄYTTÖTALOUSOSA	7
3.2 INVESTOINTIOSA	7
3.3 TULOSASKELMAOSA	7
3.4 RAHOITUSOSA	7
4. Käyttösuunnitelmat ja talousarvion tarkemmat täytäntöönpano-ohjeet	8
5. Talousarvion laskentaperusteet	8
5.1.1 Lainat / kunta	10
6. Konserniyhtiöt.....	11
6.1 Laihian kunnan konserni	11
6.2 Tavoitteet vuodelle 2026	11
6.2.1 Kiinteistö Oy Laihian Vuokratalot	11
6.2.2 Laihian Nuuka Lämpö Oy	11
6.2.3 Laihian Tilapalvelu Oy.....	11
6.2.4 Kiinteistö Oy Laihian Virastokeskus	12
6.2.5 Laihian Yritystilat KOy.....	12
6.2.6 Poronkankaan Vesi Oy.....	12
7. LAIHIAN KUNNAN STRATEGIA	13
8. KÄYTTÖTALOUS JA INVESTOINNIT	15
8.1.1 1100 Kunnanvaltuusto	15
8.1.2 1200 Tarkastuslautakunta	17
8.1.3 1300 Luottamushenkilöjohto	18
8.1.4 1500 Hallintopalvelut	20
8.1.5 1600 Työllisyyspalvelut.....	21
8.1.6 1700 Kunnan tilat ja osakehuoneistot.....	22
8.1.7 1800 Vaalilautakunta	23
8.1.8 1900 Talouspalvelut	24
8.2 Hyvinvointilautakunta.....	25
8.2.1 3000 Terveysten ja hyvinvoinnin edistäminen.....	26
8.2.2 4500 Kirjasto- ja kulttuuritoimi.....	29
8.2.3 4700 Liikuntatoimi	31
8.2.4 4800 Nuorisotoimi	33

8.3 Sivistyslautakunta.....	34
8.3.1 2000 Sivistyspalvelut	35
8.3.2 4000 Varhaiskasvatus.....	35
8.3.3 4100 Esiopetus	37
8.3.4 4200 Perusopetus	39
8.3.5 4300 Toisen asteen koulutus.....	42
8.3.6 4400 Aikuiskoulutus	44
8.4 Tekninen lautakunta	46
8.4.1 5100 Tekniset palvelut	47
8.4.2 5200 Tukipalvelut	49
8.4.3 5300 Kadut ja yleiset alueet	50
8.4.4 5400 Puistot ja viheralueet	51
8.4.5 5500 Jätehuolto	52
8.4.6 5600 Vesihuoltolaitos.....	53
8.4.7 5700 Liikenneolot	55
8.4.8 5900 Rakennusvalvonta- ja ympäristötoimi	56
9. HENKILÖSTÖ.....	57
10. TULOSLASKELMA	58
11. RAHOITUSLASKELMA.....	59
12. INVESTOINNIT TA 2026 ja TS 2027-2028	60
12.1 Kunnanhallitus	60
12.2 Hyvinvointilautakunta.....	60
12.3 Tekninen lautakunta	60
12.3.1 Talonrakennus	60
12.3.2 Kunnallistekniikka	60
12.3.3 Erillishankkeet (sitovuustaso).....	61
12.4 Kunnan investoinnit yhteensä	61
13. INVESTOINTIKOhteet 2026-2028.....	62

1. Johdanto

Talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027–2029 on laadittu Laihian kuntastrategian linjausten pohjalta. Talouden tasapainotustyötä jatketaan vuonna 2026 vuosien 2024–2027 tasapainotusohjelman pohjalta. Suunnitelmakaudella toteutetaan myös uusia toimenpiteitä.

Uuden suunnitelman pohjalta alijäämäiseksi kääntynyt kunnan talous saadaan tasapainoon ja kertynyt alijäämä katettua vuoden 2029 loppuun mennessä. Kunnan kriittisiin menestystekijöihin kuuluu tasapainoisen talouden ylläpitäminen.

Yleinen talouden heikko suhdannetilanne vaikuttaa kuntien verokertymään, ja toisaalta kuntien menot kasvavat henkilöstökustannusten nousun, työttömyyden kasvun ja investointitarpeiden vuoksi. Kunnan suurin toimintameno on henkilöstökulut, joka on Laihialla 61 prosenttia toimintakuluista. Palkat tulevat nousemaan 9,6 % ajalla 1.6.2025–1.2.2028.

Seuraavat vuodet ovat taloudellisesti vaikeita, mutta Laihian alueella sekä sen toimintaympäristössä on suunnittelussa ja valmisteilla runsaasti erityisesti energiateollisuuden ja kiertotalouden investointeja. Nämä investoinnit luovat toteutuessaan runsaasti mahdollisuuksia Laihian elinvoiman kehittämiseen, asukasluvun kasvattamiseen sekä talouden turvaamiseen.

Aivan Laihian vieressä sijaitseva GigaVaasan jättimäinen akkuteollisuusalue ei ole lähtenyt kehittymään toivotulla tavalla. On todennäköistä, että alueella ei tapahdu varsinaista toimintaa eikä sinne investoida seuraavan kolmen vuoden aikana. Akkuteollisuuden epävarma globaali tilanne on laittanut investoijat odottamaan tilanteen muuttumista. Sen sijaan Hitachi Energy rakentaa Vikbyn teollisuusalueelle Mustasaareen suuren tuotanto- ja teknologiakeskuksen. Siihen tullaan rekrytoimaan 200 uutta työntekijää. Mustasaaren alueella on lisäksi kasvava joukko kiertotalousyrityksiä ja tuollainen kasvu yleensä vetää alueelle lisää toimialan yrityksiä. Tämän kehityksen odotetaan heijastuvan positiivisesti Laihiaan.

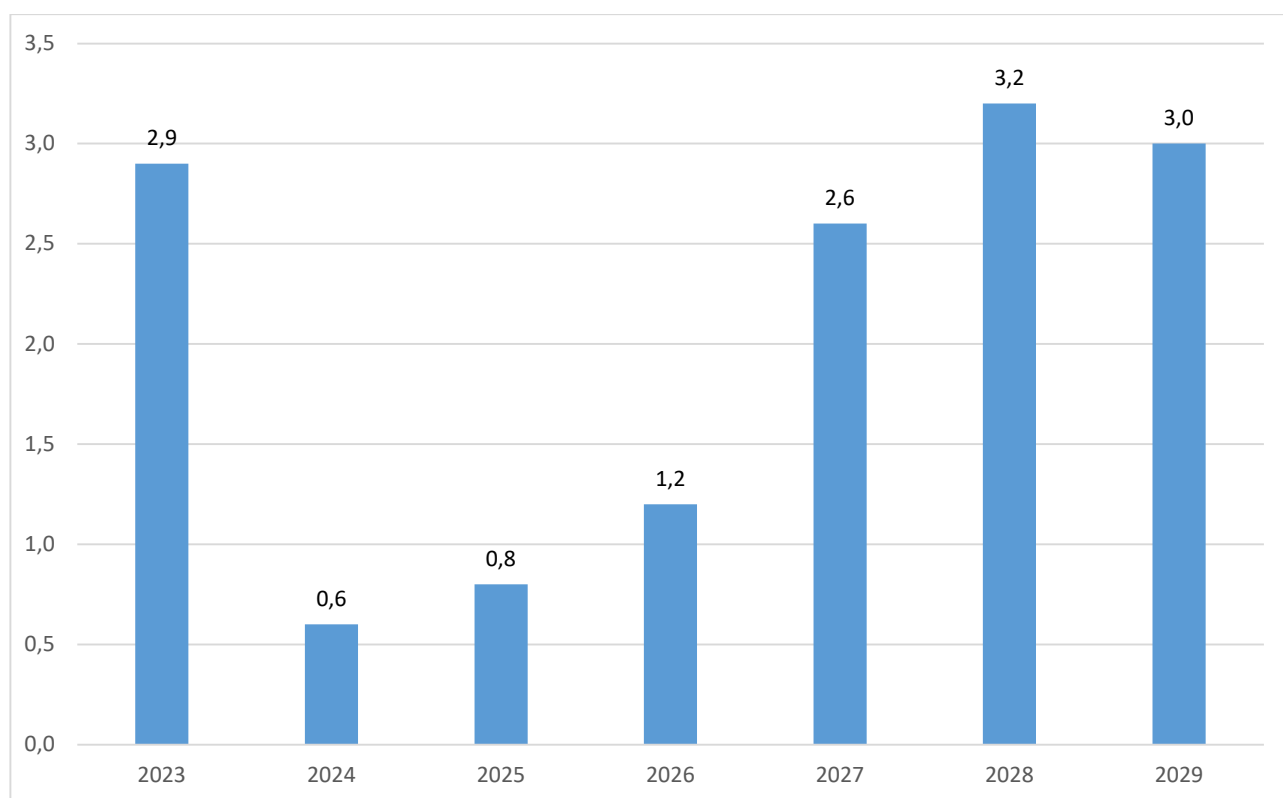
Kunnan alueelle suunnitellut tuulivoimapuistot (noin 50 voimalaa) ovat lähtemässä toteutukseen. Niiden viereen on varattu mittava 120 hehtaarin alue aurinkovoimalalle. Ainutlaatuinen Jokiperän CO₂-akkuteknologian energiavarasto (54 ha) ottaa parhaillaan askelia eteenpäin ja rakentaminen alkanee vuoden 2026 lopussa. Vetyputki tulee kulkemaan Laihian luoteisosan läpi noin 4 kilometrin matkalla ja siihen rakennetaan kunnan alueelle liittyntäventtiili. Raskaan liikenteen uusituvan polttoaineen jakelupisteen on arvioitu tulevan vt3 ja vt18 risteysalueen viereen.

Kun Vaasan alue lähtee kehittymään, tulee se todennäköisesti tapahtumaan voimakkaasti ja nopeasti. Alueelle tulee uusia asukkaita ja palveluiden tarve kasvaa. Laihian tulee kehittää kuntaa siten, että se kykenee nopeasti vastaamaan kehityksen mukanaan tuomiin haasteisiin. Alueen kehittyminen tuo myös lisää yrityksiä, joilla on tarve valmiisiin tontteihin ja tiloihin. Teollisuusalueiden sekä liiketonttien kaavoittaminen ja valmistaminen tulee olla ennakoivaa.

Laihian kunnalla on paljon mahdollisuuksia tulevaisuudessa, mutta niiden hyödyntäminen edellyttää valmistautumista, kykyä joustavaan ja nopeaan päätöksentekoon sekä kaikkien kuntalaisten tukea. Vain siten pidämme yllä Laihian elinvoimaisuuden.

Vuosi 2026 on juhluvuosi. Laihian pitäjä ja Laihian seurakunta täyttävät 450 vuotta ja sitä juhlitaan useilla tapahtumilla vuoden mittaan. Osa tapahtumista on yhteisiä ja osa erillisiä. Tavoitteena on tehdä juhluvuodesta kaikkien kuntalaisten yhteinen juhla. Kunnan asukkaat ovat sen keskipisteessä. Tapahtumia tullaan järjestämään yhdessä yhdistysten ja yrittäjien kanssa. Pääjuhla järjestetään syyskuussa. Kunnan sisäisen juhlan ohessa pyritään saamaan laaja näkyvyyttä ja tuomaan esiin miksi Laihia on paras paikka asua, elää ja yrittää.

Vuosikate 2023–2029 (milj. euroa)

2. Yleisperustelut

2.1.1 Kuntatalouden näkymät

Valtioneuvoston antaman syksyn Kuntatalousohjelman mukaan kuntien talousnäkymät heikkenevät. Yleinen talouden heikko suhdannetilanne vaikuttaa kuntien verokertymään, ja toisaalta kuntien menot kasvavat henkilöstökustannusten nousun, työttömyyden kasvun ja investointitarpeiden vuoksi. Kuntien väliset erot tulo- ja menokehityksessä ovat kuitenkin merkittäviä.

Kuluvan vuoden aikana verotulojen kehitys on ollut heikkoa, mutta toteutumatietojen ja tilinpäätösennusteiden perusteella kuntatalouden menot eivät ole nousseet yhtä voimakkaasti kuin mitä aiemmin arvioitiin.

Vuoden 2025 tavoin kuntatalouden näkymien arvioidaan pysyvän heikkoina vuonna 2026. Toimintakuluja kasvattavat muun muassa kunta-alalle sovitut palkankorotukset ja vuoden alusta voimaan tullut TE-palvelu-uudistus, jossa laajennettiin kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista. Vaikka verotulojen odotetaan kasvavan selvästi vuonna 2026 suhdannetilanteen kohentuessa, kuntatalouden tulojen kehitystä hidastavat valtionosuuksiin kohdennetut vähennykset.

Tulojen ja menojen epätasapaino edellyttää kuntien omien sopeutustoimien jatkamista. Pienempien kuntien kunnallisveroprosentit ovat pääsääntöisesti jo nykyisin korkeampia kuin suuremmilla kunnilla samalla kun niiden kunnallisveroprosenttien asukaskohtaiset yksikkötuotot ovat usein keskimääräistä matalampia.

Huolimatta TE-palvelu-uudistuksesta kuntien peruspalvelutuotannon painopiste säilyy koulutus- ja sivistyssektorilla, jonka kokonaispalvelutarve on vähenevä syntyvyyden alenemisen vuoksi. Oppilaiden määrän väheneminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, että opetuksen järjestämisen kustannukset laskisivat samassa tahdissa, varsinkin kun erityisen tuen tarve on kasvanut. Lisäksi varhaiskasvatuksen osallistumisaste on kasvanut viime vuosina.

2.2 TE-uudistuksen vaikutukset

Vuoden 2025 alusta lähtien työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisvastuu siirtyi valtiolta kunnille (laki työvoimapalveluiden järjestämisestä 380/2023) ja samalla valtion työ- ja elinkeinotoimistot (TE-toimistot) lakkautettiin. Uudistuksen myötä TE-palveluista tuli osa jokaisen kunnan lakisääteisiä tehtäviä ja sitä kautta osa jokaisen kunnan peruspalveluja. Muutoksen taustalla oli keväällä 2021 hallitusohjelmaan kirjattu tavoite kuntien vastuun vahvistamisesta työllisyyspalveluissa.

TE-palvelut 2024 -uudistuksen tavoitteena oli palvelurakenne, joka edistää parhaalla mahdollisella tavalla työntekijöiden nopeaa työllistymistä ja lisää työ- ja elinkeinopalvelujen tuottavuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta. Jatkossa puhutaan TE-palveluiden sijaan työllisyyspalveluista. Valtakunnallisesti uusia työllisyysalueita muodostettiin kaikkiaan yhteensä 45. Laihia kuuluu Pohjanmaan työllisyysalueeseen, jonka muodostavat yhdessä Kaskinen, Korsnäs, Laihia, Maalahti, Mustasaari, Närpiö, Uusikaarlepyy, Vaasa ja Vöyri. Alueen vastuukuntana toimii Vaasa.

Uudistuksen ensimmäinen vuosi 2025 osoittautui Laihialla arvioitua merkittävästi kalliimmaksi. Kustannuksia kertyi alun perin arvioidun 530 000 euron sijaan lopulta 960 000 €. Puolet kustannuksista syntyi Vaasan tarjoamista työllisyyspalveluista ja toinen puoli Kelan kunnalle asettamista pitkäaikaistyöttömien sakoista. Laihian kokoisilla kunnilla ei ole todellisia keinoja vaikuttaa ns. sakkomaksujen kasvuun. Kunnan kyky saada aikaan työpaikkoja yrityksiin erityisesti vaikeasti työllistettävien osalta on erittäin haastavaa.

2.3 Laihian kunnan talous

2.3.1 Yleistä talousarviosta 2026

Tilinpäätös 2024 oli alijäämäinen siten, että kumulatiiviseksi alijäämäksi muodostui 30 856 euroa. Vuoden 2025 tulos tulee olemaan myös alijäämäinen, joten kumulatiivinen alijäämä tulee kasvamaan. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Kunnanvaltuusto on hyväksynyt talouden tasapainottamiseksi toimenpideohjelman vuosille 2024–2027. Tasapainotussuunnitelmaa on täydennetty syksyn 2025 aikana. Talousarvio 2026, taloussuunnitelma ja investointisuunnitelma 2027–2028 on laadittu tasapainotussuunnitelman pohjalta.

Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa viimeistään vuoden 2029 aikana. Kattaminen tullaan toteuttamaan osana taloussuunnitelmaa. Säästöjä ja lisätuloja haetaan toimenpideohjelman keinojen lisäksi vuosina 2027–2029 henkilöstökulujen, palvelujen oston ja avustusten leikkaamisella sekä maksujen korottamisella. Toimilla tavoitellaan 2,8 miljoonan euron yhteisvaikutusta.

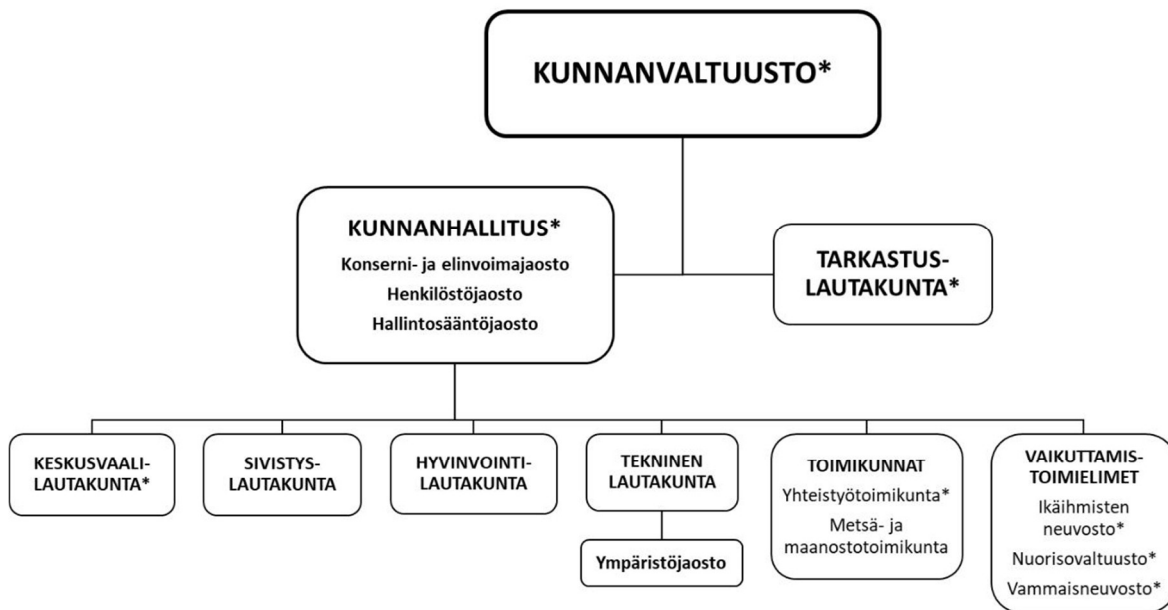
Palkat tulevat nousemaan 9,6 % ajalla 1.6.2025–1.2.2028. Kunnan suurin toimintameno on henkilöstökulut, jotka ovat Laihialla noin 61 % toimintakuluista.

Vuonna 2026 on arvioitu saatavan toimintatuottoja 3,80 miljoonaa euroa, verotuloja 20,47 miljoonaa euroa ja valtionosuuksia 4,31 miljoonaa euroa. Toimintakulut ovat 26,82 miljoonaa euroa ja toimintakate on -

23,02 miljoonaa euroa. Vuosikatteeksi muodostuu 1,23 miljoonaa euroa. Poistoja on 2,17 miljoonaa euroa, joten tilikauden alijäämäksi muodostuu 0,94 miljoonaa euroa.

Investoinnit ovat vuonna 2026 noin 2,17 miljoonaa euroa, vuonna 2027 noin 1,70 miljoonaa euroa ja vuonna 2028 noin 1,60 miljoonaa euroa.

2.3.2 Laihian kunnan toimielimet

*kuntalain, yhteistoimintalain tai vaalilain mukainen pakollinen toimielin

3. Talousarvion sitovuus

3.1 KÄYTTÖTALOUSOSA

Määrärahat

Tehtäväaluekohtaisesti toimintakate yhteensä (ulkoinen + sisäinen)

Toiminnalliset tavoitteet

Tehtäväalueetasolle määriteltyjen toiminnallisten tavoitteiden toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi 2026.

3.2 INVESTOINTIOSA

Määrärahat

Määrärahat ovat sitovia sitovuustasoin, jotka on esitelty Investointikohteet 2026–2028 taulukoissa. Investointiraja on 30 000 €.

3.3 TULOSLASKELMAOSA

Verotulot

Valtionosuudet

Rahoitustuotot ja -kulut nettona

3.4 RAHOITUSOSA

Antolainojen muutokset bruttona

Lainakannan muutokset bruttona

4. Käyttösuunnitelmat ja talousarvion tarkemmat täytäntöönpano-ohjeet

Kun valtuusto on vahvistanut talousarvion, tulee toimielinten päättää talousarvioehdotuksen laadintavaiheessa tehtyjen käyttösuunnitelmien tarkistamisesta vastaamaan valtuuston hyväksymää talousarviota. Taloussäännön mukaisesti käyttösuunnitelmilla jaetaan talousarvion tehtäväalueiden tavoitteet sekä määrärahat kustannuspaikoille osamäärärahoiksi. Kunnanhallitus antaa talousarvion täytäntöönpanoon liittyviä tarkempia ohjeita tammikuussa. Kunnanhallituksen on annettava ohje ns. vuosikellon laadinnasta ja toteutuksesta käyttötalouden ja investointien osalta.

Talousarviomuutokset

Talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä valtuustolle talousarviovuoden aikana. Määrärahan muutosesityksessä on selvitettävä myös muutoksen vaikutus toiminnallisiin tavoitteisiin ja tuloarvioihin. Vastaavasti toiminnallisia tavoitteita tai tuloarvioita koskevassa muutosesityksessä on selvitettävä muutoksen vaikutus määrärahoihin.

Taloutta koskevat säännöt ja ohjeet

Kunnan taloudenhoitoa ja sen järjestämistä ohjaavat kuntalain 13. luku, kirjanpitolaki ja -asetus, kirjanpitolautakunnan ja sen kuntajaoston antamat sitovat ohjeet, kunnan hallintosääntö, talousarvio ja taloussuunnitelma, poistosuunnitelma sekä kunnanvaltuuston ja -hallituksen antamat muut määräykset ja ohjeet.

Talousarvion seuranta ja raportointi

Talousarvion toteutumasta raportoidaan osavuosikatsausten muodossa kunnanhallitukselle ja valtuustolle neljän kuukauden välein. Osavuosikatsaukset sisältävät raportoinnin sekä taloudellisten että toiminnallisten tavoitteiden toteumasta. Osavuosikatsausten lisäksi kunnanhallitukselle raportoidaan kerran kuukaudessa oleelliset kunnan talouteen liittyvät asiat. Kunnanhallitus antaa talousarvion täytäntöönpano-ohjeiden yhteydessä tarkempia ohjeita talouden seurannasta ja raportoinnista.

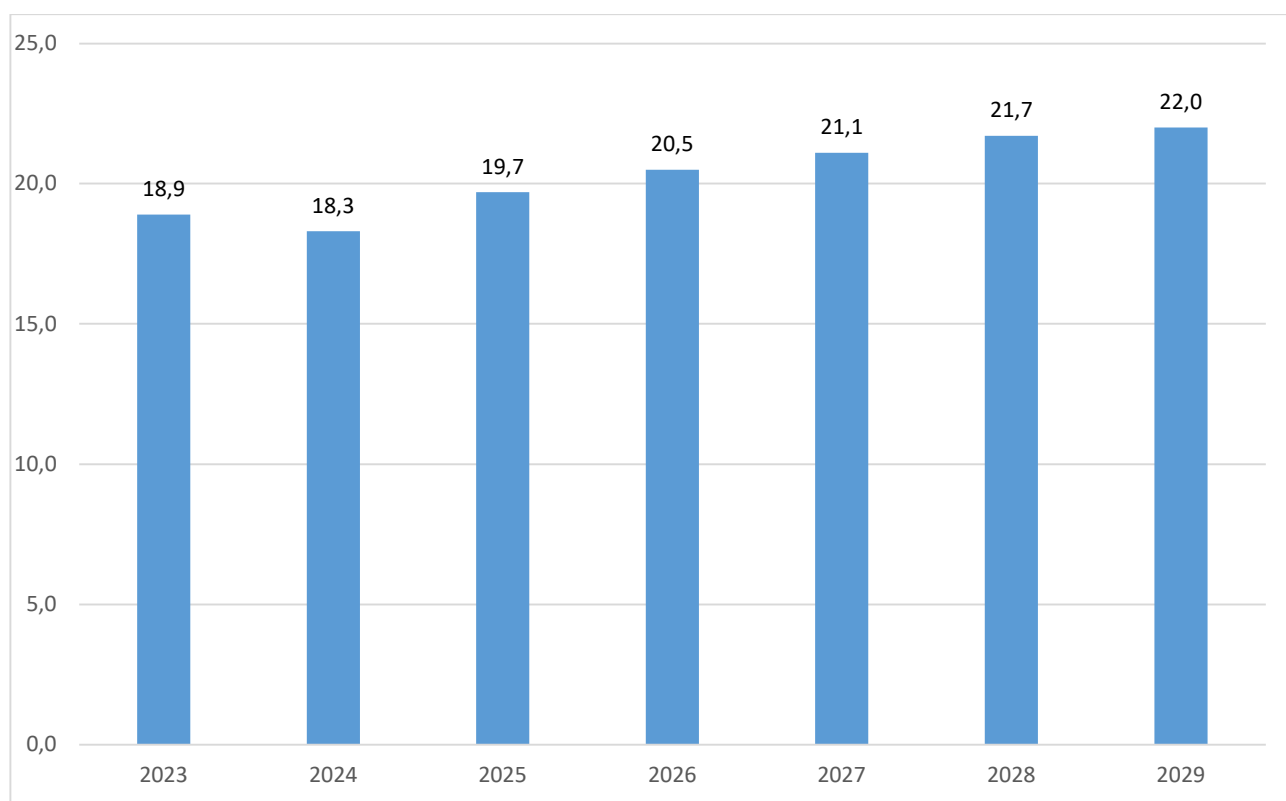
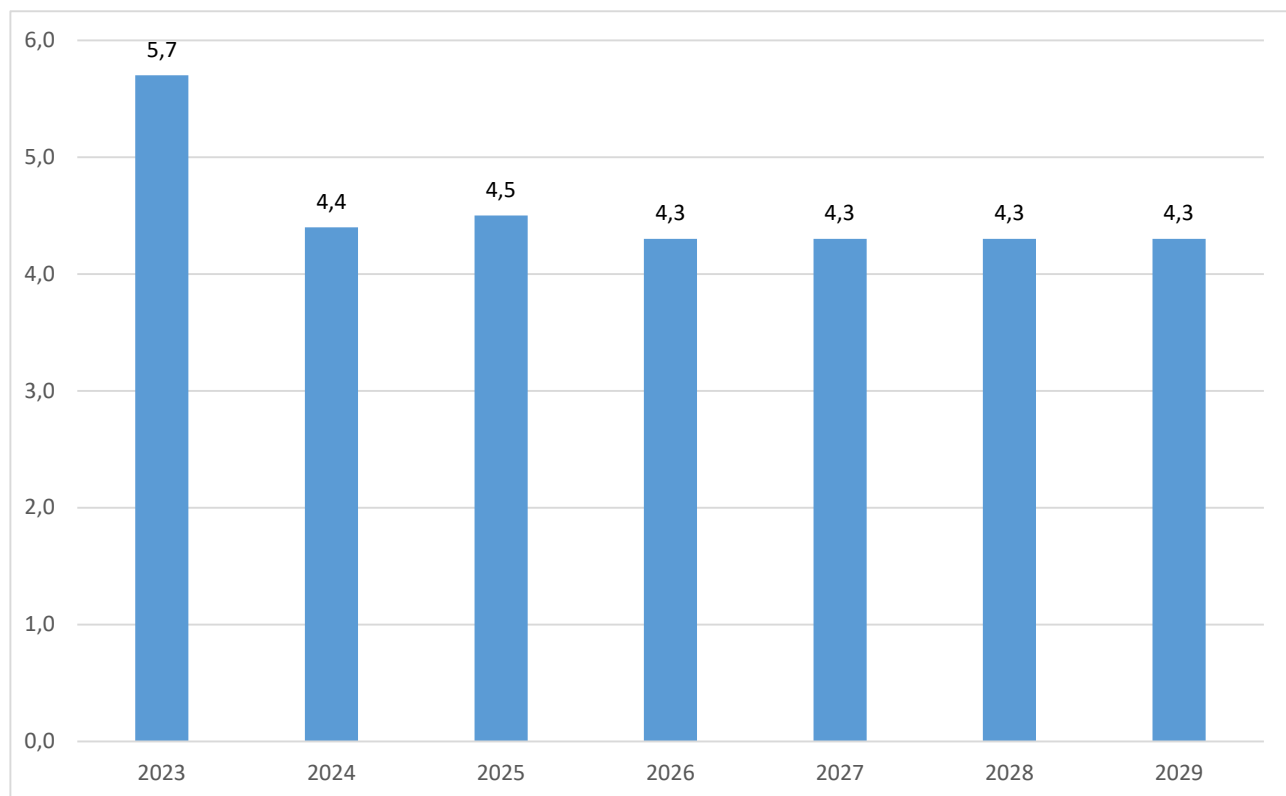
5. Talousarvion laskentaperusteet

Poistosuunnitelma

Poistot on laskettu talousarvioon Laihan kunnanvaltuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaisina. Poistosuunnitelma uusittiin vuonna 2016. Poistosuunnitelmaan tehtiin Muita pitkävaikutteisia menoja koskeva lisäys vuonna 2018.

Vesihuoltolaitos

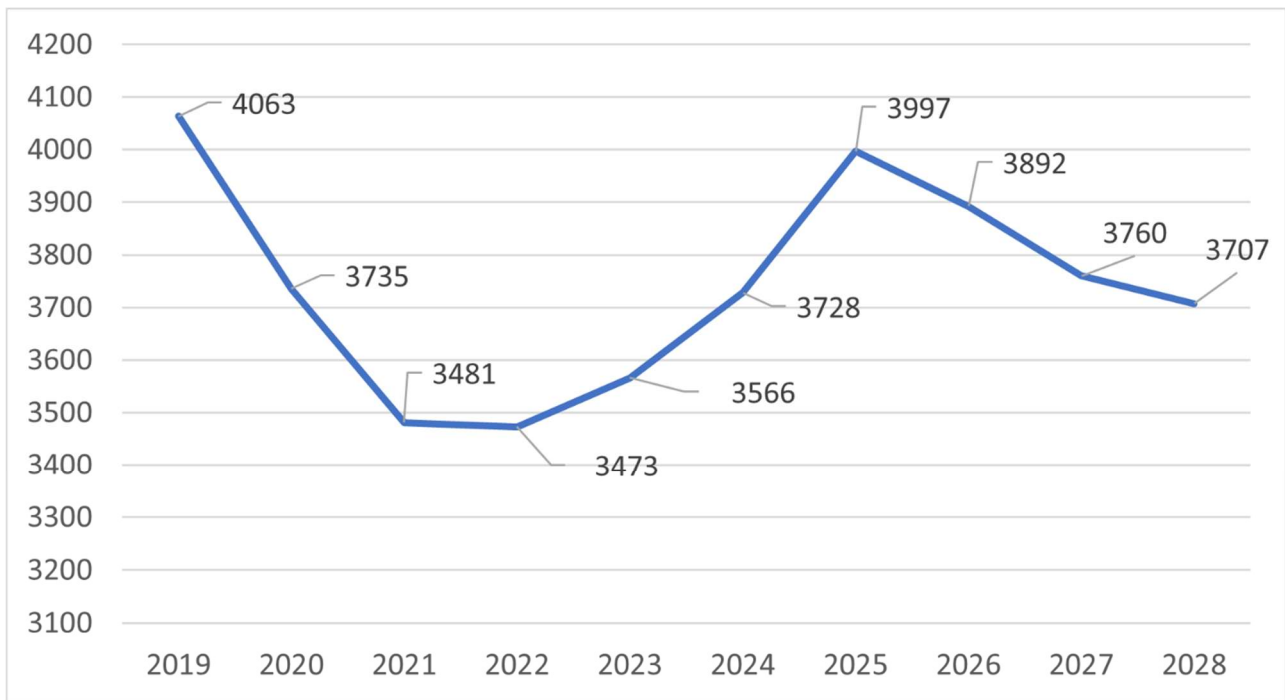
Vesihuoltolaitoksen peruspääoman korko on 3,00 %.

Verotulot 2023–2029 (milj. euroa)**Valtionosuudet yhteensä 2023–2029 (milj. euroa)**

Vuosien 2026–2029 valtionosuuksien tarkempi määrä selviää myöhemmin.

5.1.1 Lainat / kunta

Lainamäärän kehitys (euroa/asukas):

6. Konserniyhtiöt

6.1 Laihian kunnan konserni

TYTÄRYHTEISÖT		OSAKKUUSYHTEISÖT		KUNTAYHTYMÄT	
Kiinteistö Oy Laihian Vuokratalot	100 %	Kiinteistö Oy Säästökirja	25,10 %	Pohjanmaan Liitto	3,73 %
Kiinteistö Oy Laihian Virastokeskus	100 %	Laihian Painehalli Oy	40 %		
Laihian Yritystilat KOY	100 %				
Laihian Nuuka Lämpö Oy	100 %				
Laihian Tilapalvelu Oy	100 %				
Laihian VSS-Tilat Oy	90 %				
Poronkankaan Vesi Oy	57,50 %				

6.2 Tavoitteet vuodelle 2026

6.2.1 Kiinteistö Oy Laihian Vuokratalot

- Toiminnan tulee olla taloudellisesti kannattavaa.
- Asuntojen käyttöasteen tulee olla vuoden aikana 95,0 % vuokra-asuntojen osalta sekä 85,0 % välivuokrausasuntojen osalta.
- Asiakastyytyväisyysmittarit:
 - Kysely joka 4. vuosi, kerran valtuustokauden aikana
 - Asiakastyytyväisyys tasolla 3 asteikolla 1–5
- Yhtiö tulee saada yleishyödylliseksi, tavoitteena on saavuttaa se vuoden 2026 aikana.
- Asuntokannan kunnosta huolehtiminen
- Seudullisesti kilpailukykyinen vuokrataso
- Vuosikorjauskustannuksien seuraaminen
- Tukee kunnan asumiseen ja palveluihin liittyviä tarpeita. Erityisesti tuetaan tarpeita, jotka koskevat erityisryhmiä sekä ikääntyvää väestöä.
- Skotintien rivitalo (ns. Skottitalo) tulee purkaa vuoden 2026 aikana.
- Talouden tasapainotusohjelman toteutus suunnitelman mukaisesti.

6.2.2 Laihian Nuuka Lämpö Oy

- Toiminnalle asetetaan maltillinen 4 % vuosittainen tuottovaade suhteessa tytäryhtiöosakkeiden tasearvoon kunnan taseessa (vuoden 2024 lopussa 1,44 miljoonaa).
- Laitosten ja verkoston kunnosta huolehditaan siten, että kaukolämmön käyttökeskeytyksiä ei synny lämmityskaudella.

6.2.3 Laihian Tilapalvelu Oy

- Kunnan kiinteistöistä huolehtiminen tehokkaasti ja taloudellisesti siten, että niihin ei synny korjausvelkaa.
- Aktiivinen ja ennakoiva toimiminen yrityselämän tilatarpeitten tyydyttämiseksi.
- Toteutettava käyttäjäkysely tilojen käytöstä vastaaville henkilöille neljän (4) vuoden välein.

6.2.4 Kiinteistö Oy Laihian Virastokeskus

- Vuoden 2026 aikana yhtiön tehtävänä on rakennuttaa kunnan uusi virastokeskusrakennus ja valmistumisen jälkeen hallinnoida uutta rakennusta kustannustehokkaasti siten, että se palvelee parhaalla mahdollisella tavalla kuntalaisia ja kunnan organisaatiota.

6.2.5 Laihian Yritystilat KOy

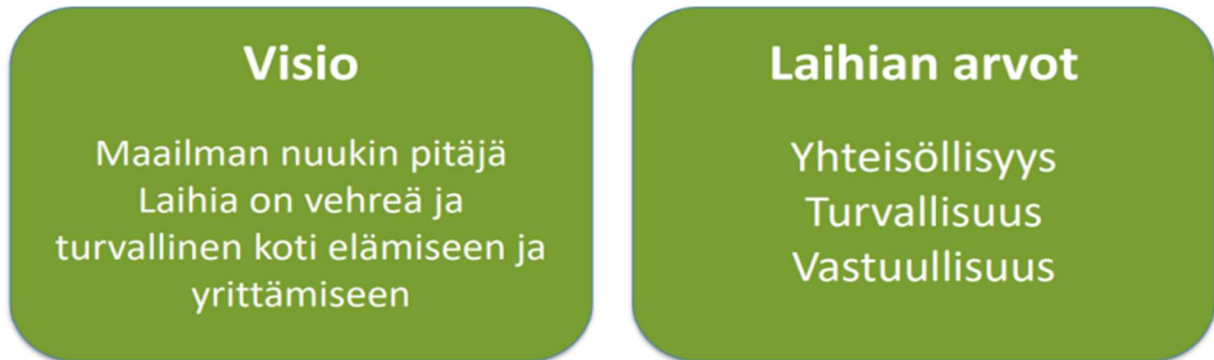
- Yhtiön tehtävänä on rakentaa keskeneräiset yritystilat valmiiksi ja hankkia vielä tyhjänä oleviin tiloihin vuokralaiset.
- Yhtiön taloudellinen tilanne pitää vakiinnuttaa.

6.2.6 Poronkankaan Vesi Oy

- Hyvänlaatuisen veden toimittaminen häiriöttömästi.
- Veden hinnalla katetaan osakkaiden käyttökulut (omakustannushinta) ja mahdolliset investoinnit veden toimituksen turvaamiseksi.

7. LAIHIAN KUNNAN STRATEGIA

Laihian kunnanvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 3.10.2022 kuntastrategian vuosiksi 2023–2026.

KRIITTISET MENESTYSTEKIJÄT

- Positiivisen kuntakuvan edistäminen
- Saavutettavuuden kehittäminen
- Lapsiperheisiin ja nuoriin panostaminen
- Yritysmuutoksen vahvistaminen
- Osaavan, rohkean ja innovatiivisen toimintatavan rakentaminen
- Tasapainoisen talouden ylläpitäminen

TAVOITTEET

Positiivisen kuntakuvan edistäminen

- Laihiasta tulee mielikuva asukas-, perhe- ja yrittäjäystävällisestä kunnasta
- Laihian kunta on hyvä ja houkutteleva työnantaja
- Viestinnän kehittäminen
- Kulttuurin ja vapaa-ajan kehittäminen
- Kunnan kaava-alueiden julkikuvan parantaminen

Saavutettavuuden kehittäminen

- Ratikylän alikulun rakentaminen Laihian kunnan tahtotilan mukaisesti
- Kolmostien linjaus Laihian kunnan tahtotilan mukaisesti
- Joukkoliikenteen parantaminen
- Tietoliikenneyhteyksien kehittäminen

Lapsiperheisiin ja nuoriin panostaminen

- Asukasluvun kasvu
- Viihtyisät asuinalueet
- Harrastusmahdollisuuksien lisääminen erityisesti nuorille ja nykyisten ylläpito
- Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen jatkuva kehittäminen
- Lukiokoulutuksen säilyminen Laihialla ja sen kehittäminen

Yritysmuönteisyyden vahvistaminen

- Liike- ja yritystilojen sekä yritystonttien lisääminen
- Yritysten määrän lisääminen
- Työpaikkaomavaraisuuden kasvu
- Yrittäjäbarometrituloksen paraneminen

Osaavan, rohkean ja innovatiivisen toimintatavan rakentaminen

- Hallinnon, henkilöstön ja luottamushenkilöiden toiminnassa
- Kuntakonsernin, kuntalaisten ja sidosryhmien yhteistyössä
- Yhteistyössä alueen eri toimijoiden kanssa
- Tasapainoisen talouden ylläpitäminen
- Ylijäämäinen tilinpäätös ja tase
- Konsernin velkamäärä alle vastaavan kokoisten kuntien

8. KÄYTTÖTALOUS JA INVESTOINNIT

8.1.1 1100 Kunnanvaltuusto

Toiminta-ajatus

Kunnanvaltuusto on kunnan ylin päätöksentekaelin. Kunnanvaltuusto vastaa strategisesta päätöksenteosta ja koko kuntakonsernin tavoitteiden asettamisesta, toiminnan ja talouden tasapainosta sekä toiminnan arvioinnista ja seurannan järjestämisestä.

Toimintaympäristön ja palvelutarpeiden muutokset suunnittelukaudelle 2026–2029

Sote-uudistus toteutettiin 1.1.2023 ja hyvinvointialueet ovat olleet nyt toiminnassa lähes kolme vuotta. Hyvinvointialueiden taloustilanne on muuttunut hyvin vaikeaksi ja tämä näkyy myös Pohjanmaan hyvinvointialueen suunnittelussa ja toiminnassa leikkauksina ja toimintojen vähentämisenä. Laihian kunnan ja sen edustajien hyvinvointialueen elimissä tulee seurata tarkasti tilannetta ja pyrkiä vaikuttamaan toimintaan Laihian edun mukaisesti.

GigaVaasan akkuteollisuusalue ei ole lähtenyt kehittymään toivotulla tavalla. On todennäköistä, että alueella ei tapahdu varsinaista toimintaa eikä sinne investoida seuraavan kolmen vuoden aikana. Akkuteollisuuden epävarma globaali tilanne on laittanut investoijat odottamaan tilanteen muuttumista. Sen sijaan Hitachi Energy rakentaa Vikbyn teollisuusalueelle Mustasaareen suuren tuotanto- ja teknologiakeskuksen. Siihen tullaan rekrytoimaan 200 uutta työntekijää. Tämän odotetaan heijastuvan positiivisesti Laihiaan. Kun GigaVaasan alue lähtee kehittymään, tulee se todennäköisesti tapahtumaan voimakkaasti ja nopeasti. Valtuuston tulee varautua mm. siihen, että alueelle tulee uusia asukkaita ja palveluiden tarve kasvaa. Laihian tulee kehittää kuntaa siten, että se kykenee nopeasti vastaamaan kehityksen mukanaan tuomiin haasteisiin. Alueen kehittyminen tuo myös lisää yrityksiä, joilla on tarve valmiisiin tontteihin ja tiloihin. Teollisuusalueiden sekä liiketonttien kaavoittaminen ja valmistaminen tulee olla ennakoivaa.

Kuntatalouden heikko tila on myös Laihian ongelmana. Kustannukset kasvavat nopeammin, kuin verotulot kasvavat. Lisäksi kunnan asukasluku laskee ja erityisesti syntyvyys vähenee. Valtuuston keskeisenä tehtävänä suunnitelmakaudella on linjata muuttuvassa tilanteessa tulevaisuuden kunnan palvelut ja löytää uusia ratkaisuja. Päätöksenteon tueksi tarvitaan suunnitelmallista ja aktiivista toiminnan raportointia ja kuntalaisten osallistumismahdollisuuksien monipuolistamista.

Valtuusto hyväksyi kokouksessaan 3.10.2022 kunnan uuden strategian, jonka mukaisesti kunnan keskeiset arvot ovat yhteisöllisyys, turvallisuus ja vastuullisuus. Jokaisen hallintokunnan tulee pohtia, miten kyseiset arvot näyttäytyvät kunkin hallintokunnan toiminnassa. Strategia tullaan päivittämään vuoden 2026 aikana.

Painopistealueet 2026–2029

- Parannetaan kuntalaisten hyvinvointia, yhteisöllisyyttä ja turvallisuuden tunnetta sekä korostetaan vastuullista toimintatapaa
- Kunnan vetovoimaisuuden ja saavutettavuuden edistäminen
- Talouden tasapaino

Painopistealueisiin perustuvat kriittiset menestystekijät/päämäärät 2026–2029

- Kunnan elinvoiman ja pitovoiman kehittäminen
- Yritysmönteisyyden kehittäminen
- Kuntastrategian päivittäminen ja toiminnan ohjaaminen sen mukaisesti

Kunnanvaltuusto	TP 2024	TA 2025	TA 2026	MUUTOS%
Toimintatulot	450	0	0	0
Toimintamenot	- 147 223	- 162 055	- 185 405	14,4
Toimintakate (Netto)	- 146 773	- 162 055	- 185 405	14,4

Toiminnan tavoitteet

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari
Osaavan, rohkean ja innovatiivisen toimintatavan rakentaminen	Strategian toteutumisesta ja merkittävistä asiakokonaisuuksista järjestetään valtuustolle iltakouluja.	Ilta koulut, seminaarit ja asiantuntijavierailut.
Yritysmönteisyyden vahvistaminen	Liike- ja yritystilojen sekä yritystonttien lisääminen	Uusien yritysten ja liiketonttien lukumäärä

8.1.2 1200 Tarkastuslautakunta

Esittelijä: Lautakunnan puheenjohtaja

Toiminta-ajatus

Tarkastuslautakunta vastaa kunnan ulkoisesta valvonnasta yhdessä tilintarkastajan kanssa sekä valmistelee kunnanvaltuuston päätettäväksi vuosittain hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat.

Tarkastuslautakunta arvioi myös, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Tarkastuslautakunta seuraa sidonnaisrekisterin ajantasaisuutta.

Toimintaympäristön ja palvelutarpeiden muutokset suunnittelukaudelle 2026–2029

- Hyvinvointialue on aloittanut toimintansa 1.1.2023. Seurataan toimintaa myös jatkossa.
- Konsernilla on suurempi merkitys koko kunnan toimintaympäristössä.

Painopistealueet 2026–2029

- Kunnan palveluiden järjestäminen heikossa taloustilanteessa.
- Talouden tasapainon seuraaminen

Tarkastuslautakunta	TP 2024	TA 2025	TA 2026	MUUTOS%
Toimintatulot	0	0	0	0
Toimintamenot	-26 022	-24 950	-30 100	20,6
Toimintakate (Netto)	-26 022	-24 950	-30 100	20,6

Toiminnan tavoitteet

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari
Tasapainoisen talouden ylläpitäminen	Talouden tasapainon seuranta	Haastattelut ja selvitykset
Osaavan, rohkean ja innovatiivisen toimintatavan rakentaminen	Valtuuston asettamien tavoitteiden seuranta	Asiakirjojen ja pöytäkirjojen läpikäynti ja tarkastus
	Valtuuston päätösten noudattaminen	Asiakirjojen ja pöytäkirjojen läpikäynti ja tarkastus
	Sidonnaisuusrekisterin ajantasaisuuden seuranta	Tarkastaminen
	Arviointikertomuksen laadinta edellä mainituista asioista	Tilinpäätöksen yhteydessä

8.1.3 1300 Luottamushenkilöjohto

Esittelijä: Kunnanhallitus, konserni- ja elinvoimajaosto: Kunnanjohtaja

Henkilöstöjaosto, hallintosääntöjaosto ja yhteistyötoimikunta: Hallinto- ja henkilöstöjohtaja

Toiminta-ajatus

Kunnanhallitus vastaa kunnan toiminnan yhteensovittamisesta kuntastrategian mukaisesti. Se johtaa kuntakonsernia siten, että palveluverkosto on toimiva, talouden tasapaino säilyy, kuntaa kehittävät toimenpiteet toteutuvat ja kunnan elinvoimaisuus paranee. Kunnanhallituksen tehtävänä on vastata omistajaohjauksen käytännön toiminnoista sekä kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Kunnanhallitus valvoo kunnan etuja ja edustaa kuntaa työnantajana sekä vastaa henkilöstöpolitiikasta.

Tehtäväalueen määrärahoista katetaan koko kuntaa koskevia yhteistoimintaosuuksia, kuten Suomen Kuntaliiton, Pohjanmaan liiton, Vaasanseudun Kehitys Oy:n ja Yhyres-kehittämisyhdistys ry:n maksuosuuksia. Lisäksi määrärahoista katetaan verotuksen ja maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen kuntaosuusmaksuja sekä työterveyshuollon kustannuksia.

Toimintaympäristön ja palvelutarpeiden muutokset suunnittelukaudelle 2026–2029

- Kunnan palveluiden kehittäminen
- Kuntalaisten osallisuuden vahvistaminen
- Kunnan asukasluvun kehittyminen
- Yritysmuutosten kehittäminen

Luottamushenkilöjohto	TP 2024	TA 2025	TA 2026	MUUTOS%
Toimintatulot	0	0	0	0
Toimintamenot	- 938 469	- 907 261	- 662 111	-27,0
Toimintakate (Netto)	- 938 469	- 907 261	- 662 111	-27,0

Toiminnan tavoitteet

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari
Positiivisen kuntakuvan edistäminen	Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden säilyminen Laihialla.	SoTe-asioiden aktiivinen seuraaminen ja vaikuttaminen Pohjanmaan hyvinvointialueen suuntaan
Osaavan, rohkean ja innovatiivisen toimintatavan rakentaminen	Strategian tarkastelu valtuustotasolla	Strategian päivitys
Positiivisen kuntakuvan edistäminen	Positiivisen kuntakuvan vahvistaminen	Kotisivujen kehittäminen Eri medialähteiden suunnitelmallinen ja aktiivinen käyttö Markkinointistrategian kehittäminen
Laihiasta tulee mielikuva asukas-, perhe- ja yrittäjäystävällisestä kunnasta	Yritysmuutoksen kehittäminen	Aktiivinen ja säännönmukainen yhteistyö yrittäjien kanssa. Kunnanhallituksen ja yrittäjäjärjestön tapaaminen vähintään kerran vuodessa. Muita tapahtumia yhteistyössä yrittäjien kanssa vähintään kaksi kertaa vuodessa.
	Nuorten työskentelymahdollisuuksien parantaminen ja yrittämisen tukeminen	Yhteistyösopimus Laihian 4H-yhdistys ry:n kanssa
	Yrittäjäbarometrituloksen paraneminen	Tulosten parantuminen Yritysvaikutusten arvioinnin käytön kehittäminen
Tasapainoisen talouden ylläpitäminen	Kuntakonsernin talouden tasapainon säilyttäminen	Talouden säännönmukainen seuraaminen ja ohjaus
Positiivisen kuntakuvan edistäminen	Kuntalaisten osallisuuden vahvistaminen	Osallistuvan budjetoinnin toteuttaminen
Osaavan, rohkean ja innovatiivisen toimintatavan rakentaminen	Kuntakonsernin, kuntalaisten ja sidosryhmien yhteistyö Yhteistyö alueen eri toimijoiden kanssa	Kehitetään uudenlaisia toimintatapoja ja menetelmiä

8.1.4 1500 Hallintopalvelut

Tilivelvollinen viranhaltija: Hallinto- ja henkilöstöjohtaja

Toiminta-ajatus

Hallintopalvelut huolehtii kunnanvaltuuston ja -hallituksen, tarkastuslautakunnan ja kunnanhallituksen alaisten jaostojen ja toimikuntien pöytäkirjatuotannosta, päätösten toimeenpanosta, keskusarkistosta, ict-palveluista, asianhallinta- ja sopimusjärjestelmästä, henkilöstö- ja palkkahallinnon tehtävistä sekä muista keskitetysti tuotettavista toimistotukipalveluista. Osa hallintopalveluiden toiminnoista ja budjetista on siirretty talouspalvelut yksikköön.

Hallintopalvelut	TP 2024	TA 2025	TA 2026	MUUTOS%
Toimintatulot	92 663	0	0	0
Toimintamenot	-2 226 407	-2 168 043	-1 785 196	-17,5
Toimintakate (Netto)	-2 133 744	-2 168 043	-1 785 196	-17,5

Toiminnan tavoitteet

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari
Osaavan, rohkean ja innovatiivisen toimintatavan rakentaminen	Keskeisten tukipalvelusovellusten ja -toimintojen tehostaminen	Asianhallintaprosessien kehittäminen.
	ICT-toiminnan kehittäminen edelleen	ICT-toimintaympäristön kehittäminen.
Laihian kunta on hyvä ja houkutteleva työnantaja	Esihenkilötyön kehittäminen.	Perehdytysprosessin toiminnallisuuden kehittäminen ja jalkauttaminen. Työhyvinvointitutkimusmallin uudistus, tulosanalyysi ja jatkotoimenpiteiden jalkauttaminen.
	Hallintopalveluiden toimenkuvien selvitys osana talouden tasapainottamistoimenpiteitä.	Toimenpiteistä sopiminen ja toteutus.

8.1.5 1600 Työllisyyspalvelut

Tilivelvollinen viranhaltija: Kunnanjohtaja

Toiminta-ajatus

TE-palvelut siirtyivät kunnille 1.1.2025. Uudistuksen tavoitteena on palvelurakenne, joka edistää parhaalla mahdollisella tavalla työntekijöiden nopeaa työllistymistä ja lisää työ- ja elinkeinopalvelujen tuottavuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta. Laihia kuuluu Pohjanmaan työllisyysalueeseen ja TE-palvelut tuottaa Vaasan kaupunki.

TE-palvelu-uudistuksessa kuntien rahoitusvastuu työttömyysetuuksista laajeni merkittävästi. Laihian kokoisilla kunnilla ei ole todellisia keinoja vaikuttaa ns. sakkomaksujen kasvuun. Kunnan kyky saada aikaan työpaikkoja yrityksiin erityisesti vaikeasti työllistettävien osalta on erittäin vaikeaa. Nämä maksut tulevat kasvamaan ja vaikeuttamaan talouden tasapainottamista. Maksujen hillitsemiseksi tulee tehdä aktiivista yhteistyötä Pohjanmaan työllisyysalueen ja siihen kuuluvien kuntien sekä hyvinvointialueen kanssa.

Työllisyyspalvelut	TP 2024	TA 2025	TA 2026	MUUTOS%
Toimintatulot	0	116 000	0	0
Toimintamenot	16 888	- 842 100	-1 000 000	18,8
Toimintakate (Netto)	16 888	- 726 100	-1 000 000	37,7

Toiminnan tavoitteet

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari
Työpaikkaomavaraisuuden kasvu	Työllisyyden parantaminen	Yhteistyössä TE-palveluiden, muiden TE-alueen kuntien sekä hyvinvointialueen kanssa työttömien määrän vähentäminen

8.1.6 1700 Kunnan tilat ja osakehuoneistot

Tilivelvollinen viranhaltija: Kunnanjohtaja

Toiminta-ajatus

Monipuolinen ja markkinahinnat huomioiva asuin-, liike- ja teollisuustonttitarjonta ja kaavoituksen onnistuminen ovat keskeisiä kunnan elinvoimaisuuden kannalta. Vaasan alueen kehittymisen myötä kunnan tonttitarjonta on saatava houkuttelevaksi uusille kuntalaisille. Yleinen taloudellinen tilanne vaikuttaa voimakkaasti tonttimyyntiin.

Hoidetaan ja hyödynnetään kunnan maa- ja metsäalueita suunnitelmallisesti metsä- ja maanostotoimikunnan avustuksella. Metsien hoidollisten toimenpiteiden tulee pohjautua ajantasaiseen metsätaloussuunnitelmaan. Puuraaka-aineen hintavaihtelut vaikuttavat puun myynnin ajoituksiin.

Kunnan tilat ja osakehuoneistot	TP 2024	TA 2025	TA 2026	MUUTOS%
Toimintatulot	229 096	195 000	221 000	0
Toimintamenot	-24 667	-21 530	-19 060	-11,5
Toimintakate (Netto)	204 429	173 470	201 940	16,4

Toiminnan tavoitteet

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari
Viihtyisät asuinalueet	Monipuolinen, kunnan elinvoimaisuutta tukeva tonttitarjonta	Huolehditaan siitä, että tarjolla on kuntalaisia kiinnostavia tontteja. Samalla huomioidaan Vaasan seudun kehityksen myötä muodostuva mahdollinen tonttikysynnän kasvu.
Tasapainoisen talouden ylläpitäminen	Metsäomaisuuden ammattitaitoinen hoito ja hyödyntäminen	Toteutetaan metsänhoidollisia toimenpiteitä päivitetyn metsäsuunnitelman mukaisesti. Puun ja metsätilojen myynti pyritään ajoittamaan siten, että tuotto olisi mahdollisimman hyvä.

8.1.7 1800 Vaalilautakunta

Esittelijä: Hallinto- ja henkilöstöjohtaja

Toiminta-ajatus

Keskusvaalilautakunta on lakisääteinen lautakunta, joka huolehtii valtiollisten vaalien, kuntavaalien, aluevaalien, europarlamenttivaalien ja kansanäänestysten toimittamiseen liittyvistä tehtävistä.

Painopisteet 2026–2029

Vuonna 2026 ei ole säännönmukaisia vaaleja.

Vuonna 2027 on eduskuntavaalit.

Vuonna 2028 ei ole säännönmukaisia vaaleja.

Vuonna 2029 on alue- ja kuntavaalit sekä europarlamenttivaalit.

Vaalilautakunta	TP 2024	TA 2025	TA 2026	MUUTOS%
Toimintatulot	42 374	10 000	0	0
Toimintamenot	-52 362	-32 700	0	-100,0
Toimintakate (Netto)	-9 988	-22 700	0	-100,0

8.1.8 1900 Talouspalvelut

Talouspalvelut

Tilivelvollinen viranhaltija: Talouspäällikkö

Toiminta-ajatus

Talouspalvelut huolehtii kunnan laskentatoimen ja rahoituksen tehtävistä. Yksikön tavoitteena on tuottaa mahdollisimman oikeaa tietoa kunnan ja kuntakonsernin taloustilanteesta päätöksenteon tueksi. Lisäksi yksikkö kehittää kunnan hankintaprosesseja tilikauden 2026 aikana.

Talouspalvelut	TP 2024	TA 2025	TA 2026	MUUTOS%
Toimintatulot	0	0	0	0,0
Toimintamenot	0	0	-447 099	0,0
Toimintakate (Netto)	0	0	- 447 099	0,0

Toiminnan tavoitteet

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari
Tasapainoisen talouden ylläpitäminen	Tehostetaan taloushallinnon prosesseja	Kirjanpidon prosessien selkeyttäminen Suupohjan Seutupalvelukeskus Oy:n kanssa. Laskutus- ja myyntireskontran prosessien kehittäminen. Osallistavan budjetoinnin toteuttaminen.
Osaavan, rohkean ja innovatiivisen toimintatavan rakentaminen	Keskeisten tukipalvelusovellusten ja -toimintojen tehostaminen.	Hankintaprosessien kuvaaminen.
Tasapainoisen talouden ylläpitäminen	Kehitetään kunnan talouden seurantaa ja johtamista	Kunnan talouden tunnusluvut pysyvät valtuustokaudella sovituissa raameissa. Laaditaan kunnalle talouspoliittiset ohjeet
Tasapainoisen talouden ylläpitäminen	Kehitetään varallisuudenhoitoa	Yhdistellään nykyisiä stipendirahastoja ja sijoitetaan osa niiden varallisuudesta tuottavammin. Luodaan kunnalle sijoituspolitiikka

8.2 Hyvinvointilautakunta

Tehtäväalueet: Terveyttä ja hyvinvointia tukevat palvelut (Pohjanmaan hyvinvointialue), kirjasto- ja kulttuuritoimi, liikuntatoimi, nuorisotoimi

Esittelijä: Hyvinvointipäällikkö, vapaa-aikapäällikkö ja sivistysjohtaja

Toiminta-ajatus

Hyvinvointilautakunta toimii kunnan liikunnan, nuorisotyön, kirjastopalveluiden ja kulttuuritoiminnan asiantuntija- ja kehittämiselimenä. Lautakunnan toiminta perustuu liikuntalain (390/2015), nuorisolain (1285/2016), kirjastolain (1492/2016) ja kulttuurilain (166/2019) säännöksiin. Lautakunnan tehtävänä on edistää kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä ja osallisuutta suunnittelemalla, koordinoimalla ja kehittämällä toimialansa palveluja pitkäjänteisesti ja vaikuttavasti.

Hyvinvointilautakunta vastaa kunnan strategian mukaisesti toimialansa linjauksista, tavoitteista ja kehittämistoimista. Lautakunta tukee eri-ikäisten kuntalaisten hyvinvointia ja elämänlaatua tarjoamalla mahdollisuuksia liikkumiseen, harrastamiseen, oppimiseen, kulttuurin kokemiseen sekä yhteisölliseen toimintaan. Tavoitteena on vahvistaa ennaltaehkäisevää työtä, lisätä kuntalaisten osallisuutta ja parantaa fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä.

Lautakunta toimii tiiviissä yhteistyössä muiden lautakuntien, kunnan hallintokuntien, koulujen, yhdistysten, järjestöjen, seurakuntien sekä alueellisten ja kansallisten toimijoiden kanssa. Erityisen tärkeää on yhteistyö **Pohjanmaan hyvinvointialueen** kanssa, joka vastaa sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisestä alueen 14 kunnalle. Yhteistyön tavoitteena on varmistaa hyvinvointipalveluiden jatkuvuus, laatu ja saavutettavuus sekä tukea kuntalaisten kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Ikärakenteen muutokset vaikuttavat merkittävästi palvelutarpeisiin: kouluikäisten määrä vähenee samalla kun eläkeikäisten määrä kasvaa, mikä edellyttää palveluiden rakenteellista ja sisällöllistä uudistamista sekä panostuksia ikääntyvien aktiiviseen arkeen ja toimintakyvyn ylläpitämiseen.

Hyvinvointilautakunta tukee kunnan poikkihallinnollista hyvinvointityötä, jossa yhdistetään eri toimialojen voimavaroja yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Tavoitteena on rakentaa kokonaisvaltainen, yhteisöllinen ja osallistava palvelukokonaisuus, joka edistää kaikenikäisten kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä ja elinvoimaa kestävällä tavalla.

8.2.1 3000 Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen

Tilivelvollinen viranhaltija: Hyvinvointipäällikkö

Toiminta-ajatus

Toiminnan tavoitteena on lakisääteinen velvoite edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävä kunnassa on laaja-alainen ja poikkihallinnollinen. Hyvinvointia edistäviä toimia tehdään kunnan kaikilla sektoreilla. Lisäksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä tehdään yhteistyössä paikallisten, alueellisten ja valtakunnallisten toimijoiden kanssa. Keskeisenä yhteistyökumppanina hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä on Pohjanmaan hyvinvointialue. Ympäristöterveydenhuolto järjestetään yhteistoiminnassa Vaasan ja Laihian kesken. Ympäristöterveydenhuolto koostuu eläinlääkinnästä ja terveystalvonnasta.

Vaikuttamistoimielimet ja järjestöyhteistyö

Vaikuttamistoimielimiä ovat nuorisovaltuusto, ikäihmisten neuvosto ja vammaisneuvosto. Niiden tehtävänä on tuoda kohderyhmiensä ääni kuuluviin kunnan toiminnan ja päätöksenteon lisäksi hyvinvointialueen maakunnallisessa toiminnassa. Kunta tukee asukkaiden ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden osallistumista ja vaikuttamista mahdollistamalla vaikuttamistoimielinten sekä kunnassa toimivien seurojen ja yhdistysten toimintaedellytyksiä, tiedonsaantia sekä yhteistyötä.

Työllisyys

Työllisyys on olennainen osa hyvinvointia, koska se tarjoaa toimeentulon, taloudellisen turvan ja rakentaa arkeen rytmiä ja merkityksellisyyttä. TE-palvelut siirtyivät kuntien järjestämisvastuulle 1.1.2025. Uudistuksen seurauksena Laihian TE-palvelut tuotetaan Pohjanmaan yhteistoiminta-alueella, jossa Vaasan kaupunki toimii järjestämisvastuullisena kuntana. Uudistuksen tavoitteena on vahvistaa työllisyyttä ja lisätä työ- ja elinkeinopalvelujen saatavuutta ja vaikuttavuutta tuomalla palvelut lähemmäksi asiakasta sekä kytkemällä palvelut osaksi laajaa kuntaekosysteemiä.

Ehkäisevä päihdetyö

Ehkäisevän päihdetyön järjestämistä koskeva laki määrittelee kunnan vastuut ehkäisevässä päihdetyössä (523/2015, 5 §, muutos 549/2022). Lain mukaan kunta muun muassa huolehtii ehkäisevän päihdetyön tarpeen mukaisesta järjestämisestä kunnassa, nimeää tehtävistä vastaavan toimielimen sekä suunnittelee ja seuraa tietoon perustuvaa ehkäisevää päihdetyötä. Lain toimeenpanoa tukee Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma (STM 2015). Ehkäisevää päihdetyötä tekevät kunnan eri hallinnonalat, hyvinvointialue, monet eri viranomaiset, järjestöt, yritykset ja yhteisöt: kunnan vastuulla on sovittaa nämä toimet yhteen.

Toimintaympäristön ja palvelutarpeen haasteet vuonna 2026

- Kuntalaisten tasa-arvoinen huomioiminen ja osallisuuden vahvistaminen
- Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukeminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen
- Hyvinvointialueen palvelujen (korjaavat palvelut) saatavuuden ja paikallisuuden turvaaminen
- Päihde- ja mielenterveysongelmien lisääntyminen kaikissa ikäluokissa

Terveysten ja hyvinvoinnin edistäminen	TP 2024	TA 2025	TA 2026	MUUTOS%
Toimintatulot	557 673	552 000	552 200	0
Toimintamenot	- 840 468	- 813 900	- 860 800	5,8
Toimintakate (Netto)	- 282 795	- 261 900	- 308 600	17,8

Toiminnan tavoitteet

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari
Positiivisen kuntakuvaan edistäminen	Ylläpidetään ja kehitetään kunnan lakisääteistä hyvinvointia ja terveyttä edistävää työtä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.	Toimenpiteet - Aktiivinen kunnan edun varmistaminen hyvinvointialueen päätöksenteossa - Verkostoyhteistyö eri toimijoiden kesken - Hyvinvointisuunnitelman ja -kertomuksen valmistelu - Valtakunnallinen yhteistyö (THL, STM) - HYTE-kerroin seuranta - Viestinnän kehittäminen kunnan ja hyvinvointialueen kanssa
	Mahdollistetaan kuntalaisten osallisuus eri väestöryhmissä ja ylläpidetään edunvalvontaa. Ylläpidetään kunnan ja yhdistysten välistä yhteistyötä.	Toimenpiteet - Vaikuttamistoimielinten toiminnan ylläpitäminen - Osallistuminen maakuntatason toimielinten toimintaan - Ehkäisen päihdetyön toteuttaminen - Järjestö- ja seuratyöyhteistyön ylläpitäminen. Järjestötreffit säännöllisesti, 2 kertaa vuodessa - Kuntalaisten osallistaminen, tapahtumat, asukasraadit, aloitteet
	Ikäihmisten hyvinvoinnin ja terveyden tukeminen.	Toimenpiteet - Edunvalvonta sote palvelujen saatavuuden varmistamiseksi - Ikäihmisten osallisuuden vahvistaminen, vanhusten viikko - Yhteisöllisen asumisen toteuttamisen mahdollisuuden

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari
		selvittäminen yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa Ikäihmisten virikkeellisen ryhmätoiminnan jatkaminen vuonna 2026
Lapsiperheisiin ja nuoriin panostaminen	Vahvistetaan lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia.	- Kehitetään ja ylläpidetään monialaista ja poikkihallinnollista yhteistyötä lasten, nuorten ja perheiden tukemiseksi - Järjestetään hyvinvointia tukevia tapahtumia - Yhteistyösopimus Laihian Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry:n kanssa - Vauvaraha vuonna 2026 syntyneille laihialaisille lapsille

8.2.2 4500 Kirjasto- ja kulttuuritoimi

Tilivelvollinen viranhaltija:
Kirjastotoimi: Sivistysjohtaja
Kulttuuritoimi Hyvinvointipäällikkö

Toiminta-ajatus

Kirjastotoimi ja kulttuuripalvelut edistävät kunnan myönteistä julkikuvaa ja vetovoimaisuutta vahvistamalla kirjallisuuden, kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saavutettavuutta. Toiminnan keskeisenä tavoitteena on tukea kuntalaisten sivistyksellisiä oikeuksia, elinikäistä oppimista ja kulttuurista osallisuutta sekä edistää yhteisöllisyyttä ja henkistä hyvinvointia.

Kirjasto tarjoaa kuntalaisille monipuoliset ja ajantasaiset aineistot sekä digitaalisen ja fyysisen tiedon saavutettavuuden. Kirjastopalvelut tukevat lukemisharrastusta, tiedonhankintataitoja ja medialukutaitoa sekä tarjoavat kaikille avoimia, turvallisia ja esteettömiä tiloja oppimiseen, työskentelyyn ja yhdessäoloon. Kirjasto toimii sivistyksen, osallisuuden ja tasa-arvon edistäjänä, joka tukee kunnan kasvatuksellisia, koulutuksellisia ja kulttuurisia tavoitteita.

Kirjasto- ja kulttuuritoiminta muodostavat yhdessä sivistystä ja hyvinvointia tukevan kokonaisuuden, joka edistää tasa-arvoa, elämänlaatua ja yhteisön elinvoimaisuutta kunnan strategisten tavoitteiden mukaisesti.

Kulttuuripalvelut edistää ja ylläpitää kuntalaisten hyvinvointia, paikallista kulttuurielämää, vahvistaa alueen kulttuuriperintöä ja identiteettiä sekä luo edellytyksiä luovalle toiminnalle. Kulttuuripalvelut tukevat taiteen ja kulttuurin tuottajia, harrastajia ja yhteisöjä muun muassa avustuksin, tunnustuspalkinnoin ja yhteistyöhankkein. Lisäksi kulttuuripalvelut kehittää uusia toimintamalleja, jotka lisäävät kuntalaisten mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa kulttuuriseen elämään.

Kirjasto- ja kulttuuritoimi	TP 2024	TA 2025	TA 2026	MUUTOS%
Toimintatulot	6 478	5000	5 000	0,0 %
Toimintamenot	- 468 254	- 398 476	- 392 110	-1,6 %
Toimintakate (Netto)	- 461 776	- 393 476	- 387 110	-1,6 %

Toiminnan tavoitteet

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari
Lapsiperheisiin ja nuoriin panostaminen	Tuetaan lasten ja nuorten lukuharrastusta ja mediataitoja.	Kouluyhteistyötä kehitetään yhteistyösopimuksen mukaisesti. Varhaiskasvatukselle tarjotaan eteiskirjastotoimintaa.
Kulttuurin ja vapaa-ajan kehittäminen	Kerätään palautetta kirjaston tiloista ja palveluista.	Järjestetään asiakastytytyväisyyskysely.
	Kehitetään kirjaston digitaalista ympäristöä.	Valmistaudutaan Eepos-kirjastojen vanhentuneen kirjastojärjestelmän vaihtoon.

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari
	Kokoelma- ja palveluvalikoiman ajantasaisuus	Huolehditaan kokoelman monipuolisuudesta ja ajantasaisuudesta uusimalla vähintään 6 % aineistosta vuosittain ja huomioimalla eri kieliryhmät ja kohderyhmät.
Positiivisen kuntakuvan edistäminen	Lukemisen ja lukutaidon edistäminen	Lisätään eri-ikäisten kuntalaisten lukuintoa ja lukutaitoa järjestämällä vähintään 20 lukemiseen ja kirjallisuuteen liittyvää tapahtumaa tai kampanjaa vuoden aikana.
	Yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistaminen	Vahvistetaan kirjaston roolia yhteisöllisenä kohtaamispaikkana tarjoamalla tiloja ja yhteistyömahdollisuuksia paikallisille toimijoille, yhdistyksille ja kouluille.
	Lukusalin sisustuksen ja viihtyisyyden uudistaminen	Aloitetaan kirjaston lukusalin sisustuksen kokonaisuudistus vuoden aikana. Tavoitteena on parantaa tilan viihtyisyyttä ja toimivuutta sekä luoda rauhallinen ja inspiroiva ympäristö lukemiseen ja opiskeluun.
Kulttuurin ja vapaa-ajan kehittäminen	Kehitetään Laihian kulttuuritarjontaa yhdessä muiden kulttuuritoimijoiden kanssa.	Kehitetään uusi vuotuinen musiikkitapahtuma, esimerkiksi Krossin soitot.
	Kehitetään Laihian kulttuuritarjontaa yhdessä muiden kulttuuritoimijoiden kanssa.	Järjestetään 3–4 matalan kynnyksen kulttuuritapahtumaa.

8.2.3 4700 Liikuntatoimi

Tilivelvollinen viranhaltija: Vapaa-aikapääällikkö

Toiminta-ajatus

Kunnan tehtävänä on luoda yleisiä edellytyksiä liikunnalle paikallisella tasolla järjestämällä eri kohderyhmät huomioon ottavia liikuntapalveluita, terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa. Tukemalla tasa-arvoisesti liikuntaseurojen ja muiden toimijoiden toimintaa ja rakentamalla sekä ylläpitämällä liikuntapaikkoja.

Liikuntatoimi	TP 2024	TA 2025	TA 2026	MUUTOS%
Toimintatulot	191 741	157 600	125 900	0
Toimintamenot	- 933 391	- 824 609	- 756 554	-8,2
Toimintakate (Netto)	- 741 650	- 667 009	- 630 654	-5,5

Toiminnan tavoitteet

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari
Harrastusmahdollisuuksien lisääminen erityisesti nuorille ja nykyisten ylläpito	Liikunnan toimenpidesuunnitelmaan kirjatut tavoitteet ja kehittämiskohteet	Liikunnan toimenpidesuunnitelman vuosittainen päivittäminen, tavoitteiden toteutus, seuranta ja arviointi.
	Aktiivinen hankehaku	Tarpeiden ja kehittämiskohteiden arviointi, rahoitusohjelman osallistuminen.
Lapsiperheisiin ja nuoriin panostaminen	Resurssien, tuen ja palvelujen kohdistaminen lapsiperheiden ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseen.	Monipuolisten liikkumismahdollisuuksien ylläpito. Kehitetään liikuntaneuvonnan moniammatillisia toimintatapoja erityisesti tukemalla pitkäjänteistä liikkumisen lisäämistä. Vaikuttavuuden seuranta ja arviointi.
Positiivisen kuntakuvan edistäminen	Liikuntapalveluiden suuntaaminen erityisesti väestöryhmiin, joiden liikuntaan osallistumisessa on esteitä taloudellisten, sosiaalisten, kulttuuristen tai ikään liittyvien tekijöiden vuoksi.	Liikuntamahdollisuuksien tarjoaminen kuntalaisten omissa elinympäristöissä ja yhteisöissä.
	Uimahalli tutuksi kuntalaisille, käyttöasteen tehostaminen	Ohjatut vesiliikuntaryhmät ja laadukas uimaopetus eri ikäisille. Tutustumiskampanjat, tapahtumat ja teemaviikot.

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari
		Selkeä viestintä uimahallin tapahtumista, eri viestintäalustojen hyödyntäminen.
	Kuntalaisten omatoimisen luonnossa liikkumisen tukeminen	Luonnossa liikkumisen tueksi materiaaleja ja palveluita. Kehitetään luonnossa liikkumisen paikkoja ja rakenteita.

8.2.4 4800 Nuorisotoimi

Tilivelvollinen viranhaltija: Vapaa-aikapääällikkö

Toiminta-ajatus

Nuorisotyön tavoitteena on nuorisolain (1285/2016) mukaisesti nuorisotyön ja erityisnuorisotyön keinoin monialaisverkostossa tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä sekä edistää nuorten osallisuutta, elämänhallintaa, yhdenvertaisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia. Nuorisotyön ensisijainen tavoite on tukea nuorten hyvinvointia. Nuorisopalvelut sisältävät myös nuorisovaltuuston toiminnan koordinoimisen.

Nuorisotoimi	TP 2024	TA 2025	TA 2026	MUUTOS%
Toimintatulot	61 888	67 500	84 500	0
Toimintamenot	- 228 942	- 320 968	- 308 018	-4,0
Toimintakate (Netto)	- 167 054	- 253 468	- 223 518	-11,8

Toiminnan tavoitteet

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari
Laihiasta tulee mielikuva asukas-, perhe- ja yrittäjäystävällisestä kunnasta	Kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukeminen nuorisotyössä	Nuorten hyvinvointia tuetaan laaja-alaisesti ja moniammatillisesti. Teemoihin perustuvaa suunnitelmallista toimintaan. Tukea toimintaan valtakunnallisista teemaviikoista. Asiantuntijavierailut.
Viestinnän kehittäminen	Tietoa toiminnan vaikuttavuudesta. Viestinnän suunnitelmallisuus ja eri kanavien tehokas hyödyntäminen	Etsivän nuorisotyön tilastoinnin (Parent) ja sosiaalisen vahvistumisen mittarin (Sovari) tulokset myös näkyviksi ja päätöksenteon tueksi. Viestinnässä oikeat kanavat ja monipuolisuus.
Kulttuurin ja vapaa-ajan kehittäminen	Nuorten osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistäminen	Lasten ja nuorten osallistaminen toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen tasa-arvoisesti. Dokumentointi ja arviointi.
Harrastusmahdollisuuksien lisääminen erityisesti nuorille ja nykyisten ylläpito	Harrastustoiminnan tukeminen	Kunnan harrastusmahdollisuuksista tiedottaminen ja harrastuspaikkojen ylläpito sekä edullinen käyttömahdollisuus.
Laihian kunta on hyvä ja houkutteleva työnantaja	Etsivänuorisotyön saavutettavuuden kehittäminen	Työmuotojen ja menetelmien kehittäminen. Haetaan hankehaussa lisäresurssia.
Lapsiperheisiin ja nuoriin panostaminen	Kouluyhteistyön toimintakulttuurin kehittäminen	Koulutyötä tukevat toimenpiteet. Yhteisten tavoitteiden selkiyttäminen.

8.3 Sivistyslautakunta

Tehtäväalueet: Varhaiskasvatus, esiopetus, perusopetus, toisen asteen koulutus, aikuiskoulutus

Esittelijä: Sivistysjohtaja

Toiminta-ajatus

Sivistystoimen tehtävänä on järjestää kuntalaisille laadukkaita, yhdenvertaisia ja kustannustehokkaita koulutus- ja kasvatuspalveluita, jotka kattavat varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen, toisen asteen koulutuksen sekä aikuiskoulutuksen. Toiminnan tavoitteena on edistää elinikäistä oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia kaikissa ikäryhmissä.

Sivistyslautakunnan alaisuuteen kuuluvat varhaiskasvatus-, perusopetus- ja lukiopalvelut sekä Alma- ja Kuula-opistojen tarjoamat musiikin ja taiteen perusopetuksen palvelut. Näiden toimintojen kautta varmistetaan opetuksen korkea laatu, monipuoliset oppimisympäristöt ja yksilön kehitystä tukeva pedagoginen kokonaisuus.

Sivistystoimen psykologi-, kuraattori- ja terveydenhuollon palvelut toteuttaa yhteistyössä Pohjanmaan hyvinvointialue. Näiden tukipalveluiden jatkuva saatavuus ja riittävyys ovat keskeisiä tekijöitä lasten ja nuorten oppimisen, kasvun ja hyvinvoinnin tukemisessa.

Ikäluokkien koko syntymävuoden mukaan:

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
74	65	64	57	54	46	ennuste 38

Varhaiskasvatuksen menojen arvioidaan laskevan lähivuosina syntyvyyden jatkuvan vähenemisen seurauksena. Syntyvyyden aleneminen heijastuu suoraan varhaiskasvatuspaikkojen kysyntään, mikä vähentää palveluiden kokonaiskapasiteettitarvetta. Lisäksi varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain muutokset, joiden myötä asiakasmaksuja alennettiin vuoden 2023 aikana, ovat johtaneet kunnan varhaiskasvatuksen tulojen pienenemiseen. Näillä muutoksilla on merkittävä vaikutus toiminnan taloudelliseen tasapainoon ja resurssien suunnitteluun.

Perusopetuksen osalta alakoulujen oppilasmäärät ovat kääntyneet laskuun. Suurimmat ikäluokat ovat siirtyneet yläkoulun ja edelleen toisen asteen koulutuksen piiriin, mikä on vähentänyt alakoulujen oppilasmääriä. Perusopetuksen kokonaisoppilasmäärän väheneminen vaikuttaa keskeisesti henkilöstötarpeeseen ja voi edellyttää tarkastelua myös kouluverkon rakenteen osalta. Ennusteiden mukaan vuoden 2026 aikana oppilasmäärä tulee vähentymään vähintään yhden opetusryhmän verran, mikä on huomioitava tulevassa toiminnan ja talouden suunnittelussa.

Peruskouluikäisten kokonaismäärän arvio lukuvuoden alkaessa:

2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
1044	986	921	866	799	739	675	618

8.3.1 2000 Sivistyspalvelut

Sivistyspalvelut	TP 2024	TA 2025	TA 2026	MUUTOS%
Toimintatulot	0	0	0	0
Toimintamenot	-11 098	-12 300	-12 200	-0,8
Toimintakate (Netto)	-11 098	-12 300	-12 200	-0,8

8.3.2 4000 Varhaiskasvatus

Tilivelvollinen viranhaltija: Varhaiskasvatuksen johtaja, päiväkodin johtajat, perhepäivähoidon ohjaaja ja varhaiskasvatuksen koordinaattori

Toiminta-ajatus

Tehtävänä on järjestää varhaiskasvatuslain mukainen varhaiskasvatuspaikka alle kouluikäisille lapsille huomioiden lapsen yksilöllisyys ja erityistarpeet sekä mahdollistaa varhainen tukeminen. Varhaiskasvatuspaikan järjestelyaika on 4 kk ja työllistymistilanteissa 2 viikkoa.

Varhaiskasvatusta toteutetaan 2022 päivitetyn Laihian kunnan varhaiskasvatussuunnitelman mukaan, joka pohjautuu valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin.

Toiminnallisia ja taloudellisia tunnuslukuja:

Tunnusluvut	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TA 2026
Lapsia yhteensä vuoden lopussa	363	350	357	300	225	210
Päiväkodeissa	142	134	159	159	151	134
Ryhmäperhepäivähoidossa	70	87	49	42	39	41
Perhepäivähoidossa	65	54	44	37	35	35

Tulos/kustannuspaikka	TP2023	TA2024	TA2025	TA 2026
Varhaiskasvatuksen hallinto				-213 495
Päiväkotitoiminta		-2 225 146	-1 919 850	-2 553 340
Perhepäivähoito	-396 261	-409 500	-388 700	-370 300
Ryhmäperhepäivähoito	-753 015	-688 119	-618 655	-631 990
Muu varhaiskasvatus		-798 389	-804 820	-692 983

Varhaiskasvatus	TP 2024	TA 2025	TA 2026	MUUTOS%
Toimintatulot	333 851	361 500	305 000	0
Toimintamenot	-4 443 003	-4 646 189	-4 997 608	7,6
Toimintakate (Netto)	-4 109 151	-4 284 689	-4 692 608	9,5

Toiminnan tavoitteet

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari
Lapsiperheisiin ja nuoriin panostaminen	Eri hoitomuotojen säilyttäminen	Varhaiskasvatuspaikkojen tarpeen aktiivinen ennakkointi
	Lapsen hyvinvoinnin ja kehityksen tukeminen sekä oppimisen edistäminen leikin kautta	Henkilöstön koulutus. Erilaiset henkilöstöillat ja pedagogiset palaverit
	Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman tarkistus valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden muutosten johdosta	Perusteasiakirjan tarkastelu ilmestymisen jälkeen ja koulutukset. Tarvittavien muutosten toimeenpano. Kiusaamisen vastaisen suunnitelman päivitys
	Varhainen tukeminen lasten ja perheiden tuen tarpeissa	Tukitoimien riittävyys ja pätevien varhaiskasvatuksen erityisopettajien rekrytointi
Laihian kunta on hyvä ja houkutteleva työnantaja	Pätevän henkilöstön riittävyys	Kilpailukykyiset palkat ja henkilöstöedut. Työntekijöiden aktiivinen rekrytointi
	Henkilöstön hyvinvointi ja toimivat tiimit	Koulutus/työnohjaus tarpeen mukaan ja esihenkilön tuki. Työkyvyn tukemisen toimintamalli käytössä
Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen jatkuva kehittäminen	Henkilöstön kouluttaminen	Järjestetään henkilöstölle koulutuksia tasaisin väliajoin/tarpeen mukaan. Henkilöstön omaehtoisen koulutuksen tukeminen
	Laadunarviointi	Kansallisen laadunarviointijärjestelmä Valssin käyttöönotto päiväkodeissa
	Turvallinen lääkehoito	Kuntakohtaisen lääkehoitosuunnitelman laatiminen ja henkilöstön jatkuva kouluttaminen

8.3.3 4100 Esiopetus

Tilivelvollinen viranhaltija: Varhaiskasvatuksen johtaja, päiväkodin johtaja ja perhepäivähoidon ohjaaja

Toiminta-ajatus

Kunta on velvollinen järjestämään esiopetusta alueellaan asuville lapsille oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna ja oppivelvollisuuden alkamisvuonna pidennetyn/varhennetun oppivelvollisuuden piirissä oleville lapsille. Esiopetus on perusopetuslain mukaista suunnitelmallista kasvatusta ja opetusta, jonka tavoitteena on tukea lasten kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja. Lisäksi tavoitteena on osana varhaiskasvatusta parantaa lasten oppimisedellytyksiä. Esiopetus ei ole koulua vaan oppimista leikin varjolla lapsen ehdoilla. Esiopetusta ohjaa valtakunnallinen ja paikallinen esiopetuksen opetussuunnitelma. Esiopetus on muuttunut velvoittavaksi 1.8.2015 alkaen. Opetus kestää 700 tuntia lukuvuodessa ja noudattaa suurimmalta osin perusopetuksen työpäiviä.

Toiminnallisia ja taloudellisia tunnuslukuja:

Tunnusluvut	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Esiopetuksessa olevien lasten määrä	62	72	67
Vuosikate	- 691 657	- 541 255	- 611 304
Kustannus €/lapsi	- 11 556	- 7517	- 9124

Esiopetus	TP 2024	TA 2025	TA 2026	MUUTOS%
Toimintatulot	8 425	0	0	0
Toimintamenot	- 700 555	- 541 255	- 611 304	12,9
Toimintakate (Netto)	- 691 657	- 541 255	- 611 304	12,9

Toiminnan tavoitteet

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari
Lapsiperheisiin ja nuoriin panostaminen	Nivelvaihe perusopetukseen joustavaksi ja toimivaksi	Yhteistyö koulujen kanssa
	Varhainen puuttuminen lasten ja perheiden tuen tarpeisiin	Tukitoimien riittävyyden varmistaminen
Laihian kunta on hyvä ja houkutteleva työnantaja	Pätevän henkilöstön riittävyys	Kilpailukykyiset palkat ja henkilöstöedut
	Henkilöstön hyvinvointi	Koulutus/työnohjaus tarpeen mukaan ja esihenkilön tuki. Työkyvyn tukemisen malli käytössä
Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen jatkuva kehittäminen	Henkilöstön kouluttaminen	Järjestetään henkilöstölle koulutuksia tasaisin väliajoin/tarpeen mukaan. Henkilöstön omaehtoisen koulutuksen tukeminen

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari
	Oppimisen tuen uudistuksen toimeenpanon varmistaminen	Lukuvuosisuunnitelman laatimiseen panostaminen
	Oppimiskokonaisuuksien hyödyntäminen opetuksessa	Yhteiset tapaamiset kuukausittain ja ideoiden jako yksiköiden kesken
Lapsiperheisiin ja nuoriin panostaminen	Liikunnallisen elämäntavan edistäminen	Liikunnan merkityksen vahvistaminen toimintakulttuurissa --> liikunnan ja toiminnan lisääminen arkeen Vastuuhenkilö varhaiskasvatuksen johtaja

8.3.4 4200 Perusopetus

Tilivelvolliset viranhaltijat:

Sivistysjohtaja, opetuspäällikkö, rehtorit, koulunjohtajat

Toiminta-ajatus

Laihian kunta järjestää perusopetuslain (628/1998) mukaisesti perusopetusta oppivelvollisuusikäisille lapsille ja nuorille vuosiluokilla 1–9. Kunnan järjestämän perusopetuksen tavoitteena on tarjota opetusta, joka edistää oppilaiden oppimista, kasvua ja hyvinvointia sekä tukee heidän kehittymistään aktiivisiksi, vastuullisiksi ja tasa-arvoisiksi yhteiskunnan jäseniksi. Opetuksen järjestämisessä painotetaan yhtenäisen perusopetuksen periaatteita, joiden mukaisesti varmistetaan opetuksen jatkuvuus, oppilaan yksilöllisten tarpeiden huomioiminen sekä riittävät tukipalvelut oppimisen ja koulunkäynnin edistämiseksi.

Perusopetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja-alaiset perustiedot ja -taidot, jotka muodostavat pohjan jatko-opinnoille, työelämälle ja elinikäiselle oppimiselle. Opetuksessa korostetaan oppimisen monipuolisuutta, yhteisöllisyyttä sekä kasvatuksellisia arvoja, kuten yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja kestävä kehitystä. Lisäksi opetuksessa tuetaan digitaalisia valmiuksia, monilukutaitoa ja oppilaiden hyvinvointia edistäviä toimintatapoja. Kodin ja koulun yhteistyötä kehitetään jatkuvasti oppilaiden kokonaisvaltaisen kasvun tukemiseksi.

Laihian kunta järjestää perusopetuslain mukaista aamu- ja iltapäivätoimintaa kunnassa toimivien koulujen ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille sekä muiden vuosiluokkien osalta niille oppilaille, jotka kuuluvat perusopetuslain 17 §:n 2 momentissa tarkoitettujen erityistä tukea saavien oppilaiden piiriin. Aamu- ja iltapäivätoiminnan tarkoituksena on tukea lasten hyvinvointia, kasvatuksellisia tavoitteita sekä koulupäivän jälkeistä turvallista ja ohjattua toimintaa. Lukuvuoden 2024–2025 aikana toimintaa on vahvistettu ap/ip-koordinaattorin resurssilla, ja resurssin jatkaminen on päätetty varmistamaan toiminnan laadun, suunnitelmallisuuden ja jatkuvuuden kunnassa.

Toiminnallisia ja taloudellisia tunnuslukuja

Tunnusluvut	TP 2023	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Toimintakate	-10 091 883	-10 289 296	-10 760 628	-10 745 676
Oppilaat	1072	1059	1016	954
Oppitunteja (vvh)	2106	2151	2137	2115
Kustannus €/oppilas	-9414	-9716	-10 591	-11 264
Oppitunteja/oppilas	1,96	2,03	2,1	2,2

Perusopetus	TP 2024	TA 2025	TA 2026	MUUTOS%
Toimintatulot	303 612	282 100	201 300	0
Toimintamenot	-10 564 296	-11 042 728	-10 946 976	-0,9
Toimintakate (Netto)	-10 289 296	-10 760 628	-10 745 676	-0,1

Toiminnan tavoitteet

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari
Lapsiperheisiin ja nuoriin panostaminen	Hankkeisiin osallistuminen	Haetaan OKM:n, OPH:n ja AVI:n hankkeiden rahoitusta. Vastuuhenkilö opetuspäällikkö
	Liikunnallisen elämäntavan edistäminen	Liikunnan merkityksen vahvistaminen toimintakulttuurissa --> liikunnan ja toiminnan lisääminen arkeen Vastuuhenkilö koulunjohtajat, rehtori, opetuspäällikkö
	Edistetään oppilaan psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia	Harrastustoiminnan jatkaminen valtionavustusten kautta Kouluvalmentajan työn jatkaminen ja laajentaminen tarvittaessa myös alakouluille Psykososiaalisen tuen lisääminen ja nepsy-valmennuksen jatkaminen omalla toiminnalla Hyvään ja asialliseen käytökseen puuttuminen / kannustaminen Vastuuhenkilöt sivistysjohtaja, opetuspäällikkö, rehtorit
	Yrittäjyyskasvatuksen jatkaminen	Yrityskylätoiminnan jatkaminen 6lk. + 9lk. Nuori yrittäjyys -ohjelman toteuttaminen. Vastuuhenkilöt rehtori ja koulunjohtajat
	Aamu- ja iltapäivätoiminnan kehittäminen	Ap/ip-toiminnan laajuuden arviointi ja koordinaattorin tehtävän kehittäminen Vastuuhenkilö opetuspäällikkö
Laihian kunta on hyvä ja houkutteleva työnantaja	Henkilöstön hyvinvoinnin lisääminen	Kehitetään mentorointia ja tarjotaan edelleen aktiivisesti työnohjauksen mahdollisuutta opetushenkilöstölle. Vastuuhenkilöt sivistysjohtaja, opetuspäällikkö, rehtori, koulunjohtajat
Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen jatkuva kehittäminen	Koulunjohtajien hallinnollisen osaamisen vahvistaminen	Erityisesti rehtoreiden ja koulunjohtajien kouluttaminen

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari
		Vastuuhenkilö opetuspäällikkö
	Oppimisen tuen uudistaminen uuden lain mukaisesti	Päivitetään oppimisen ja koulunkäynnin tuen suunnitelmat ja järjestelyt ja koulutetaan tähän henkilökuntaa. Riittävän erityisopetuksen resurssin varmistaminen Vastuuhenkilöt sivistysjohtaja, opetuspäällikkö
	Erityisopetuksen konsultaation kehittäminen	Yläkoulun erityisopettajien konsultaatiotuntien jatkaminen Vastuuhenkilöt sivistysjohtaja, opetuspäällikkö
	Koulujen henkilöstömäärän tarkastelu pidemmällä aikavälillä	Tarkastellaan henkilöstömäärän ja opetusryhmien tarvetta oppilasmäärien laskiessa. Vastuuhenkilöt sivistysjohtaja, opetuspäällikkö
	Jatko-opintokelpoisuuden varmistaminen	Oppilaiden riittävä tuki päättötodistuksen saamiseksi Vastuuhenkilöt opetuspäällikkö, rehtori
	Henkilöstön osaamisen monipuolistaminen	Tuetaan henkilökunnan ammatillista lisäkoulutusta ja osaamista --> pedagogisen osaamisen ja pätevyyden laajentaminen

8.3.5 4300 Toisen asteen koulutus

Tilivelvollinen viranhaltija: Lukion rehtori ja sivistysjohtaja

Toiminta-ajatus

Laihian lukio tarjoaa lukiolain (21.8.1998/629) ja -asetuksen mukaisesti laadukasta yleissivistävää opetusta, joka tukee opiskelijoiden kasvua, oppimista ja elinikäisen oppimisen valmiuksia. Lukion tehtävänä on antaa opiskelijoille vahva yleissivistys sekä valmiudet menestyä jatko-opinnoissa yliopistoissa, ammattikorkeakouluissa ja muissa korkea-asteen oppilaitoksissa.

Laihian lukio toimii tasokkaana ja kehittyvänä yleislukiona, joka korostaa joustavuutta, yksilöllisyyttä ja ajankohtaisuutta opetuksessa. Lukio on kurssimuotoinen ja luokaton, mikä mahdollistaa opiskelijoille omien opintopolkujensa rakentamisen heidän tavoitteidensa ja vahvuuksiensa mukaisesti.

Toiminnan perustana ovat lukiolaki ja -asetus sekä vuosittain sivistyslautakunnan hyväksymä työ- ja toimintasuunnitelma. Opetuksessa painotetaan sekä akateemista osaamista että laaja-alaista yleissivistystä, yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, vastuullisuutta ja kestävän tulevaisuuden rakentamista. Lukio tekee tiivistä yhteistyötä paikallisen yhteisön, korkeakoulujen ja työelämän kanssa tarjotakseen opiskelijoille monipuolisia oppimisympäristöjä ja kokemuksia.

Laihian lukion toiminta perustuu avoimuuteen, yhteisöllisyyteen ja jatkuvaan kehittämiseen, joiden avulla pyritään luomaan oppimista tukeva ja kannustava ilmapiiri jokaiselle opiskelijalle.

Toiminnallisia ja taloudellisia tunnuslukuja / lukiokoulutus

Tunnusluvut	TP 2023	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Toimintakate	-1 114 266	-997 712	-1 079 210	-1 099 118
Opiskelijat	159	151	138	140
Kurssit (vvk)	195	206	209	212
Kustannus €/oppilas	-7 008	-7 175	-7 820	-7 850

Toisen asteen koulutus	TP 2024	TA 2025	TA 2026	MUUTOS%
Toimintatulot	937	0	0	0
Toimintamenot	- 998 649	-1 079 210	-1 099 118	1,8
Toimintakate (Netto)	- 997 712	-1 079 210	-1 099 118	1,8

Toiminnan tavoitteet

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari
Lukiokoulutuksen säilyminen Laihialla ja sen kehittäminen	Hyvät valmiudet yo-tutkintoon ja jatko-opintoihin	Kattava opetustarjonta, tasokas opetus
	Kansainvälisyysosaamisen taidot	Kv-opinto-kokonaisuus, teemapäivät
	Talousosaamisen taidot	Talousosaamisen opintokokonaisuus, teemapäivät
	Yliopisto- ja korkeakouluyhteistyön vahvistaminen, sujuva siirtyminen korkeakouluopintoihin	Yliopistovierailut, opiskelijavierailut koululla, tutustumiskurssit

8.3.6 4400 Aikuiskoulutus

Tilivelvollinen viranhaltija: Kansalaisopisto Alman rehtori, Kuula-opiston rehtori ja sivistysjohtaja

Toiminta-ajatus

Kansalaisopisto Alma ja Kuula-opisto tarjoavat laaja-alaisia vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen palveluja Laihian asukkaille sekä muille alueen oppijoille. Opistojen toiminta tukee elinikäistä oppimista, yhteisöllisyyttä ja sivistyksellistä yhdenvertaisuutta, tarjoten mahdollisuuden kehittää tietoja, taitoja ja luovuutta eri elämänvaiheissa. Opistojen kurssit ovat avoimia kaikille, ja niille voi ilmoittautua myös yli kuntarajojen.

Laihian kunta ostaa taiteen perusopetuksen musiikin (instrumenttiopetus) ja tanssin opetuksen palvelut Vaasan kaupungin Kuula-opistolta. Kuula-opiston vahvistamaa musiikin opetussuunnitelmaa noudatetaan myös Laihian sivutoimipisteessä, mikä takaa opetuksen laadun, yhdenmukaisuuden ja jatkuvuuden. Opetuksessa korostetaan yksilöllistä oppimista, pitkäjänteistä harrastamista ja taiteellista kasvua.

Kansalaisopisto Alma täydentää kunnan koulutus- ja kulttuuritarjontaa järjestämällä monipuolisia kursseja ja koulutuksia eri aihealueilta, kuten kielistä, taiteista, liikunnasta, kädentaidoista, tietotekniikasta ja hyvinvoinnista. Toiminnan tavoitteena on edistää sivistystä, hyvinvointia, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä tukea alueen asukkaiden aktiivista kansalaisuutta.

Yhteistyössä alueen muiden oppilaitosten, järjestöjen ja kulttuuritoimijoiden kanssa opistot muodostavat tärkeän osan Laihian kunnan sivistys- ja kulttuuripalvelujen kokonaisuutta. Näiden oppilaitosten toiminta tukee kunnan strategisia tavoitteita, jotka liittyvät elinikäiseen oppimiseen, paikalliseen elinvoimaan ja asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseen.

Aikuiskoulutus	TP 2024	TA 2025	TA 2026	MUUTOS%
Toimintatulot	0	0	0	0
Toimintamenot	- 227 425	- 233 350	- 216 350	-7,3
Toimintakate (Netto)	- 217 965	- 233 350	- 216 350	-7,3

Toiminnan tavoitteet

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari
Kulttuurin ja vapaa-ajan kehittäminen	Monipuolisuus ja taloudellisuus	Hyvä yhteistyö toiminnassa Tarkoituksenmukaiset toimitilat
	Kurssien sisällöt vastaavat kysyntää	Uusien kurssien suunnittelu kuntalaisia kuullen ja osallistaen.
	Elinikäinen oppiminen	Tarjotaan mahdollisuuksia kehittää taitoja ja tietämystä ikään tai taustaan katsomatta.
Positiivisen kuntakuvan edistäminen	Yhteiskunnallinen osallisuus	Kursseille osallistuminen vahvistaa yksilöiden osallisuutta yhteiskunnassa, edistää kansalaisaktiivisuutta.
	Kulttuurinen ja sosiaalinen kehitys	Monipuolisella kurssitarjonnalla mahdollistetaan kaiken ikäisille osallistuminen kulttuuriseen ilmaisuun ja vuorovaikutukseen.

8.4 Tekninen lautakunta

Tehtäväalueet: Tekninen toimi, tukipalvelut (kiinteistöpalvelut, siivouspalvelut ja ravintopalvelut), liikennealueet, yleiset alueet, jätehuolto, liikenneolot, vesihuoltolaitos, rakennusvalvonta- ja ympäristötoimi

Esittelijä: Tekninen johtaja

Toiminta-ajatus

Tuotetaan kiinteistöihin, liikennealueisiin, yleisiin alueisiin, jätehuoltoon ja vesihuoltolaitokseen liittyviä palveluja kuntalaisille mahdollisimman kustannustehokkaasti ja laadukkaasti.

Valtuusto hyväksyi kokouksessaan 3.10.2022 § 48 kunnan strategian, jonka mukaisesti kunnan keskeiset arvot ovat yhteisöllisyys, turvallisuus ja vastuullisuus. Teknisen lautakunnan tulee pohtia, miten kyseiset arvot näyttäytyvät hallintokunnan toiminnassa.

Tekninen lautakunta pyrkii kehittämään toimintaansa kunnan strategian mukaisesti siten, että Laihiasta tulee mielikuva asukas-, perhe- ja yrittäjäystävällisestä kunnasta. Osaavan, rohkean ja innovatiivisen toimintatavan tuominen infran hoitoon ja kehittämiseen huomioiden kunnan taloudellisten resurssien puitteet.

8.4.1 5100 Tekniset palvelut

Tilivelvollinen viranhaltija: Tekninen johtaja

Toiminta-ajatus

Tavoitteena on tarjota osaavalla, rohkealla ja innovatiivisella toimintatavalla mahdollisimman laadukasta ja kustannustehokasta palvelua kuntalaisille sekä kunnan eri toimialoille. Lisäksi yhtenä päätavoitteena on tasapainoisen talouden ylläpitäminen.

Tehtävänä on päätöksentekoon liittyvien asioiden valmistelu, toiminnan johtaminen, kesäpestin järjestäminen sekä suunnittelu, rakennuttaminen ja rakentaminen. Pienemmät hankkeet suunnitellaan ja rakennetaan omana työnä. Pääosa suunnittelusta ja rakentamisesta ostetaan.

Toimintaympäristön muutokset suunnittelukaudelle 2026–2029

Vuoden 2025 alusta ravintopalvelut siirtyivät sivistyspalveluista osaksi teknisiä palveluita.

Tekniset palvelut	TP 2024	TA 2025	TA 2026	MUUTOS%
Toimintatulot	6 000	0	0	0
Toimintamenot	- 401 131	- 414 111	- 380 311	-8,2
Toimintakate (Netto)	- 395 131	- 414 211	- 380 311	-8,2

Toiminnan tavoitteet

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari
Tasapainoisen talouden ylläpitäminen	Energiansäästö kohteiden ja toimenpiteiden innovatiivinen kehittäminen	Seurataan kuukausittain energiankulutusta. Kiinteistöjen energiankulutuksen pienentäminen remonttien yhteydessä.
Viestinnän kehittäminen	Viestinnän kehittäminen	Lisätään ennakko- viestintää teknisen osaston toimista. Tiivistetään yhteistyötä paikallislehden kanssa erilaisten juttuvinkkien avulla.
Saavutettavuuden kehittäminen	Kunnan saavutettavuuden parantaminen	Toimitaan aktiivisesti kunnan alueen suurien liikennehankkeiden ohjausryhmissä kunnan tahtotilan huomioimiseksi.
Osaavan, rohkean ja innovatiivisen toimintatavan rakentaminen	Nopea, rohkea ja innovatiivinen toimintatapa sidosryhmien yhteistyössä	Kehitetään yhteistyötä eri hallintokuntien, tytäryhtiöiden sekä kolmannen sektorin kanssa.

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari
Liike- ja yritystilojen sekä yritystonttien lisääminen	Yhteistyön kehittäminen alueen yritysten kanssa teknisen toimen alaisissa kohteissa	Tehdään yhteistyössä Laihian Tilapalvelun kanssa.
Osaavan, rohkean ja innovatiivisen toimintatavan rakentaminen	Turvallisuuden parantaminen turvallisuuskyselyn pohjalta	Turvallisuuskyselyn toteuttaminen ja turvallisuussuunnitelman päivittäminen yhteistyössä muiden hallintokuntien ja konserniyhtiöiden kanssa.
Laihian kunta on hyvä ja houkutteleva työnantaja	Laaja kiinnostus avoimia tehtäviä kohtaan.	Hakijamäärä avointa tehtävää kohden.

8.4.2 5200 Tukipalvelut

Tilivelvollinen viranhaltija: Tekninen johtaja

Tehtäväalueen toiminta-ajatus

Tavoitteena on tarjota mahdollisimman laadukasta ja kustannustehokasta palvelua kunnan eri kiinteistöjen käyttäjille yhteistyössä Laihian Tilapalvelu Oy:n kanssa. Ylläpidetään kiinteistöjä kustannustehokkaasti ja tarjoten käyttäjille mahdollisimman terveelliset ja viihtyisät työskentelyolosuhteet ennakoiden korjaustarpeet.

Siivouspalvelut tukipalveluna toimii laadukkaasti ja kustannustehokkaasti.

Ravintopalvelut tuottavat tukipalveluna laadukasta ravintoa kustannustehokkaasti.

Laihian kunta hakee rakennusperinnön hoitoon avustusta joulukuussa 2025 Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselta. Kohteena on Kapteenitalon katon kunnostus.

Tukipalvelut	TP 2024	TA 2025	TA 2026	MUUTOS%
Toimintatulot	4 303 635	3 718 905	4 558 324	0
Toimintamenot	-2 729 656	-3 765 634	-3 844 580	2,1
Toimintakate (Netto)	1 573 979	-46 729	713 744	-1627,4

Toiminnan tavoitteet

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari
Positiivisen kuntakuvan edistäminen	Käyttäjillä terveelliset olosuhteet.	Aktiivinen, nopea ja osaava toiminta yhdessä Laihian Tilapalvelu Oy:n kanssa.
Tasapainoisen talouden ylläpitäminen	Kustannusten hallinta ja energiansäästön toteutuksen kehittäminen	Energiakulutuksen systemaattinen seuranta ja muutoksiin reagointi.
Osaavan, rohkean ja innovatiivisen toimintatavan rakentaminen	Toiminnan palvelurakenteen kehittäminen käyttäjien tarpeiden mukaisiksi	Hallintokuntien välisen yhteistyön kehittäminen.
Positiivisen kuntakuvan edistäminen	Koulujen ja niiden ympäristöjen kokonaisturvallisuuden kehittäminen	Kunnan kiinteistöjen valvonnan tehostaminen valvontakameroiden, liikennemerkein ja tiedottamisen keinoin yhteistyössä muiden hallintokuntien kanssa. Hyvä puhtauden taso. Laadukas ruoka.

8.4.3 5300 Kadut ja yleiset alueet

Tilivelvollinen viranhaltija: Katuinsinööri

Toiminta-ajatus

Liikenneväyliä ylläpidetään hyväksytyjen laatutavoitteiden mukaisesti ja kustannustehokkaasti. Käyttäjille tarjotaan turvalliset liikkumisolosuhteet.

Kadut ja yleiset alueet	TP 2024	TA 2025	TA 2026	MUUTOS%
Toimintatulot	15 326	1 000	55 000	0
Toimintamenot	-1 057 118	- 912 279	- 869 426	-4,7
Toimintakate (Netto)	-1 041 792	- 911 279	- 814 426	-10,6

Toiminnan tavoitteet

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari
Saavutettavuuden kehittäminen	Kunnan eri osa-alueiden saavutettavuuden kehittäminen yksityisteiden hoidon ja kunnostuksen avulla. Siltojen kuntokartoitus ja rekisteri saatetaan ajan tasalle	Yksityisteiden hoidon ja siltojen kunnostuksien kartoitus erilaisia rahoitusmalleja hyödyntäen.
Kunnan kaava-alueiden julkikuvan parantaminen	Kaava-alueiden julkikuvan ja saavutettavuuden kehittäminen katuverkoston kuntoa parantamalla.	Katuverkostojen peruskorjauksen PTS:n jatkuva päivittäminen ja ajan tasalla pitäminen. Jatketaan keskustan alueen siistimistä.
	Liikunta- ja leikkialueiden määrän ja olosuhteiden kriittinen tarkastelu viranomaistyönä taloudentasapainotus päätösten mukaisesti.	Laaditaan selvitys kunnan leikkikenttien kunnosta ja käytöstä. Tehdään leikkikenttien yhdistämisselvitys ja toteutusaikataulu.
Osaavan, rohkean ja innovatiivisen toimintatavan rakentaminen	Osaava, nopea, rohkea ja innovatiivinen toimintatapa energiansäästötoimenpiteissä	Tuodaan uusia teknisiä innovaatioita ja toimintatapoja katuvalaistuksen hallintaan.
Viestinnän kehittäminen	Saadaan kunnan hoidossa olevien yksityisteiden tiekunnat aktiivisesti toimimaan.	Tuetaan maanomistajia tiekunnan uudelleen käynnistymisessä ja yksityistien tieyksiöinnissä.
Kulttuurin ja vapaa-ajan kehittäminen	Liikunta- ja leikkialueiden määrän ja olosuhteiden kriittinen tarkastelu viranomaistyönä taloudentasapainotus päätösten mukaisesti.	Lisätään yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa liikuntapaikkojen sekä leikkikenttien hoidossa ja niiden kehittämisessä.

8.4.4 5400 Puistot ja viheralueet

Tilivelvollinen viranhaltija: Maanmittausinsinööri

Toiminta-ajatus

Kunnan yleisten alueiden hoito, ylläpito ja kehittäminen tarjoten kuntalaisille viihtyisän ympäristön virkistäytyä sekä lisäten positiivista kuntakuvaa. Yleiset alueet sisältävät jatkossa myös liikunta- ja leikkikenttäalueet.

Puistot ja viheralueet	TP 2024	TA 2025	TA 2026	MUUTOS%
Toimintatulot	12 800	0	0	0
Toimintamenot	-73 943	- 101 758	-28 700	-71,8
Toimintakate (Netto)	-61 143	- 101 758	-28 700	-71,8

Toiminnan tavoitteet

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari
Kunnan kaava-alueiden julkikuvan parantaminen	Asuinalueiden ja liikekeskustan viihtyisyyden parantaminen puistoalueiden siistillä yleisilmeellä	Keskusta-alueen jokirannan kehittäminen budjetin sallimissa rajoissa. Muiden viheralueiden kunnon ylläpito.
Viihtyisät asuinalueet	Virkistysalueiden kehittäminen kuntalaisten mielipiteet huomioiden	Erilaisten kyselyjen ja muiden toimintatapojen kehittäminen, jotta eri tahojen mielipiteet voidaan selvittää.

8.4.5 5500 Jätehuolto

Tilivelvollinen viranhaltija: Katuinsinööri

Toiminta-ajatus

Jätehuollon taksat pidetään kuntalaisille kilpailukykyisinä. Opastetaan kuntalaisia lisäämään kierrätystä sekä kaatopaikalle menevän jätteen määrää minimoidaan.

Palveluita tehostetaan kustannustehokkaaksi. Vuonna 2020 voimaan tulleen jätelain mukaisesti jätehuolto tulee kattamaan toiminnastaan syntyvät kustannukset.

Jätehuolto	TP 2024	TA 2025	TA 2026	MUUTOS%
Toimintatulot	173 657	160 000	176 000	0
Toimintamenot	-207 103	-157 100	-174 650	11,2
Toimintakate (Netto)	-32 308	2 900	1350	-53,4

Toiminnan tavoitteet

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari
Osaavan, rohkean ja innovatiivisen toimintatavan rakentaminen	Hyötykäyttöaseman lajittelun jatkuva tehostaminen	Henkilökunnan koulutukset ja tiedottaminen huolellisesta lajittelusta, lajitteluohjeiden tarvittava päivitys.
Tasapainoisen talouden ylläpitäminen	Jätehuollon kustannusten minimointi	Jätehuollon kustannusten seuranta.
Osaavan, rohkean ja innovatiivisen toimintatavan rakentaminen	Toiminta uuden jätelain vaatimusten mukaiseksi	Jätehuoltomääräysten päivittäminen uuden jätelain vaatimusten mukaiseksi.
	Palveluntuottajien kanssa kirjalliset sopimukset	Sopimukset palveluntuottajien kanssa.

8.4.6 5600 Vesihuoltolaitos

Tilivelvollinen viranhaltija: Vesihuoltoinsinööri

Toiminta-ajatus

Huolehtii vesi- ja viemäriverkostojen, jätevesipuhdistamon, Tyllijoen vesilaitoksen ja jätevesipumppaamoiden toiminnasta, kunnossapidosta ja rakentamisesta mahdollisimman kustannustehokkaasti turvaten hyvänlaatuisen juomaveden ja ympäristön vähäisen kuormituksen.

Vesihuoltolaitos	TP 2024	TA 2025	TA 2026	MUUTOS%
Toimintatulot	1 108 999	1 321 000	1 453 000	0
Toimintamenot	- 882 770	- 996 937	- 840 764	-15,7
Toimintakate (Netto)	226 229	324 063	612 236	88,9

Toiminnan tavoitteet

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari
Osaavan, rohkean ja innovatiivisen toimintatavan rakentaminen	Puhdistamo toimii ympäristöluvan mukaisesti	Puhdistamolla havaitut epäkohdat ja puutteet korjataan välittömästi. Puhdistamolla tarpeelliset hankinnat/parannukset tehdään viipymättä.
	Hulevesien päätymistä jätevesiviemäriverkostoon vähennetään	Toteutetaan viemäriinjojen, kaivojen ja pumppaamoiden saneerausta priorisoimalla ja määrärahojen puitteissa. mm. kadunparannusurakoiden yhteydessä saneerataan vesihuoltoverkkoa. Viemäriverkoston vuotokohtia etsitään kustannustehokkaasti. (mm. zoom kuvaus) Mittari: puhdistamolle päätyvä jv määrän nousu sateella.
	Vesijohtoverkoston vuotojen pitäminen vähintään nykyisellä tasolla	Vesijohtoverkkoa saneerataan osuuksilla, joissa useampia vuotoja. Aktiivinen seuranta vuotovesien löytämiseksi. Mittari: vuotovesiprosentti = ostettu vesi / laskutettu vesi
	Himaniittiputkia saneerataan sujuttamalla	

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari
Viestinnän kehittäminen	Vesikatkoista ja muista häiriöistä tiedotetaan ennakoidusti, kun mahdollista tai viipymättä	Töiden suunnittelu, ennakointi. Tekstiviestipalvelun käyttö. Häiriökartta käyttöön.
Tasapainoisen talouden ylläpitäminen	Tuloksen parantaminen	Taksojen nostot vuosittain, kulujen minimoiminen. Kulujen siirto niille kuuluville KP:lle ja projekteille.
	Tuloksen parantaminen	Taksojen nostot vuosittain, kulujen minimoiminen. Kulujen siirto niille kuuluville KP:lle ja projekteille.

8.4.7 5700 Liikenneolot

Tilivelvollinen viranhaltija: Tekninen johtaja

Toiminta-ajatus

Osallistutaan joukkoliikenteen seudulliseen kehitystyöhön tukemalla laihialaisten työ- ja opiskelumatkustamista.

Eri matkaketjujen yhteen sovittaminen.

Liikenneolot	TP 2024	TA 2025	TA 2026	MUUTOS%
Toimintatulot	0	0	0	0
Toimintamenot	-58 768	-68 000	-65 000	-4,4
Toimintakate (Netto)	-58 768	-68 000	-65 000	-4,4

Toiminnan tavoitteet

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari
Saavutettavuuden kehittäminen	Kehittää yhteistyössä ELY-keskuksen ja alueen kuntien kanssa alueellista työmatkaliikennettä	Erilaisten hanketukien hakemista tehostetaan. Osallistutaan Vaasan ja Kyrönmaan liikennetyöryhmään sekä Pohjanmaan henkilöliikennetyöryhmään.

8.4.8 5900 Rakennusvalvonta- ja ympäristötoimi

Esittelijä: Rakennustarkastaja

Toiminta-ajatus

Tuotetaan rakennusvalvonnan ja ympäristötoimen viranomaispalvelut sekä palvelut elinympäristön kehittämiseen, kartoitus- ja mittaustehtäviin, kiinteistön muodostamiseen ja maa-aineslupien valmisteluun mahdollisimman kustannustehokkaasti ja laadukkaasti.

Rakennusvalvonta- ja ympäristötoimi	TP 2024	TA 2025	TA 2026	MUUTOS%
Toimintatulot	35 482	40 500	30 000	0
Toimintamenot	- 255 460	- 303 359	- 361 814	19,3
Toimintakate (Netto)	- 219 978	- 262 859	- 331 814	26,2

Toiminnan tavoitteet

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari
Osaavan, rohkean ja innovatiivisen toimintatavan rakentaminen	Rakennus- ja ympäristövalvonnan toimintatapojen kehittäminen	Valmistautuminen ja siirtyminen alueidenkäyttölain uudistuksen tuomiin toimintatapojen muutoksiin. Uuden rakentamislain mukaisten toimintatapojen kehittäminen. Kuntayhteistyön kehittäminen ympäristövalvonnassa.
	Tiedotuksen lisääminen rakennusvalvonnan ja kaavoituksen osalta.	Lakimuutosten tuomien uudistusten tiedottaminen kuntalaisille.
	Kaavoituksessa ketterien ja innovatiivisten toimintatapojen kehittäminen yhdessä kuntalaisten, yritysten ja päättäjien kanssa	Kuntalaisten ja muiden yhteistyötahojen osallistaminen jo kaavoitushankkeiden suunnitteluvaiheessa.
	Vihreän siirtymän hankkeiden mahdollistaminen kaavoituksen keinoin	Hankkeiden edistäminen kaavoituksella.

9. HENKILÖSTÖ

Henkilöstösuunnitelma 2026

Henkilöstö on esitetty 2024 alkaen vakansseittain. Vakanssit on otettu käyttöön palkka- ja henkilöstöhallinnon järjestelmäuudistuksen yhteydessä. Henkilöstöorganisaatio kuvaa henkilöstön sijoittumista henkilöstöhallinnon näkökulmasta. Palkkamenot kohdennetaan toteutuneen mukaan.

TEHTÄVÄALUE	TA 2024	TA 2025	TA 2026
Hallintopalvelut			
1001 Rahoitus			
1100 Kunnanvaltuusto	1	1	1
1200 Tarkastuslautakunta			
1300 Kunnanhallitus			
1500 Hallintopalvelut	11	10	7
1600 Työllisyyspalvelut			
1700 Tilat ja arvo-omaisuus			
1800 Vaalit			
1900 Talouspalvelut			2
Sivistyspalvelut			
2000 Sivistyslautakunta			
4000 Varhaiskasvatus	77	73	70,5
4100 Esiopetus	13	13	15
4200 Perusopetus	132	112	113
4300 Toisen asteen koulutus	11	12	13,5
4400 Aikuiskoulutus			
Hyvinvointipalvelut			
3000 Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen	1	1	2
4500 Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	5	5	4,15
4700 Liikunta- ja ulkoilupalvelut	5,5	5,5	5
4800 Nuorisopalvelut	3,5	3,5	3
Tekniset palvelut			
5100 Tekniset palvelut	3	3	3
5200 Kiinteistöpalvelut => Tukipalvelut	25	45	48,5
5300 Kadut ja yleiset alueet	6	6	5
5400 Puistot ja viheralueet			
5500 Jätehuolto			
5600 Vesihuoltolaitos	4	4	4
5700 Liikenneolot			
5900 Rakennus- ja ympäristöpalvelut	1	1	1

Mukana ovat vakinaiset henkilöt. TA 2026:ssa on huomioitu 297,65 henkilön palkkakustannukset.

Kiinteistöpalvelujen tehtäväalueen nimi muutettiin muotoon Tukipalvelut. Ravintopalveluiden työntekijät siirtyivät Sivistyspalveluista Tukipalvelut -tehtäväalueelle vuoden 2025 aikana.

10. TULOSLASKELMA

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Ero%	TS 2027	TS 2028	TS 2029
TOIMINTATUOTOT							
MYYNITITUOTOT	1 714 891	1 949 400	2 114 150	8,5			
MAKSUTUOTOT	447 171	483 600	404 300	-16,4			
TUET JA AVUSTUKSET	241 802	227 000	93 900	-58,6			
MUUT TOIMINTATUOTOT	1 527 430	1 361 462	1 186 700	-12,8			
TOIMINTATUOTOT	3 931 294	4 021 462	3 799 050	-5,5	3 961 036	4 320 451	4 085 258
TOIMINTAKULUT							
HENKILÖSTÖKULUT	-16 268 555	-16 513 925	-16 426 100	-0,5			
PALKAT JA PALKKIOT	-12 984 088	-13 468 900	-13 400 500	-0,5			
HENKILÖSIVUKULUT	-3 284 466	-3 045 025	-3 025 600	-0,6			
ELÄKEKULUT	-2 883 835	-2 626 025	-2 609 700	-0,6			
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-400 632	-419 000	-415 900	-0,7			
PALVELUJEN OSTOT	-5 412 532	-5 949 827	-6 559 945	10,3			
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-2 344 838	-2 437 339	-2 250 105	-7,7			
AVUSTUKSET	-731 939	-751 500	-738 500	-1,7			
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 087 650	-999 434	-844 430	-15,5			
TOIMINTAKULUT	-25 845 514	-26 652 025	-26 819 080	0,6	-26 069 378	-26 448 119	-26 685 381
TOIMINTAKATE	-21 914 220	-22 630 563	-23 020 030	1,7	-22 108 342	-22 127 668	-22 600 123
VEROTULOT	18 896 329	19 574 000	20 473 000	4,6	21 120 000	21 744 000	21 984 000
VALTIONOSUUDET	4 333 862	4 547 000	4 312 882	-5,1	4 312 882	4 312 882	4 312 882
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT							
KORKOTUOTOT	13 494	0	0				
MUUT RAHOITUSTUOTOT	71 439	67 000	158 000	135,8			
KORKOKULUT	-815 074	-802 000	-691 600	-13,8			
MUUT RAHOITUSKULUT	-8 639	-850	-250	-70,6			
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-738 781	-735 850	-533 850	-27,5			
VUOSIKATE	577 190	754 587	1 232 002	63,3	2 634 540	3 239 214	3 006 759
POISTOT JA ARVONALENTUMISET							
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-2 252 289	-2 171 250	-2 171 250	0,0			
ARVONALENTUMISET	-742 169	0	0				
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-2 994 458	-2 171 250	-2 171 250	0,0	-2 150 000	-2 150 000	-1 921 507
TILIKAUDEN TULOS	-2 417 269	-1 416 663	-939 248	-33,7	484 540	1 089 214	1 085 252
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-2 417 269	-1 416 663	-939 248	-33,7	484 540	1 089 214	1 085 252
KUMULATIIVINEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-30 856	-1 447 319	-2 386 567		-1 902 027	-812 813	272 439

11. RAHOITUSLASKELMA

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Varsinainen toiminta ja investoinnit					
TULORAHOITUS					
Vuosikate	577 190	754 787	1 218 502	2 620 841	3 225 306
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-12 110	0	0	0	0
INVESTOINNIT					
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-1 904 631	-2 008 000	-1 644 649	-1 779 000	-2 261 000
Rahoitusosuudet inv.menoihin	0	50 000	50 000	50 000	50 000
Käyttöomaisuuden myyntitulot	83 335	0	0	0	0
VARS. TOIMINTA JA INVESTOINNIT	-1 256 216	-1 203 213	-376 147	891 841	1 014 306
Rahoitustoiminta					
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET					
Antolainasaamisten lisäys	-6 481	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennys	0	98 000	98 000	98 000	98 000
LAINAKANNAN MUUTOKSET					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	8 000 000	8 000 000	0	4 500 000	4 500 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 816 160	-3 300 000	-3 126 665	-3 351 665	-3 801 665
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-3 500 000	-3 500 000	3 500 000	-2 000 000	-1 500 000
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset	238 646	0	0	0	0
RAHOITUSTOIMINTA	1 916 005	1 298 000	471 335	-753 665	-703 665
VAIKUTUS MAKSUVALMIUTEEN	659 789	94 787	95 188	138 176	310 641

12. INVESTOINNIT TA 2026 ja TS 2027-2028

Investoinnit on esitetty nettomääräisinä.

12.1 Kunnanhallitus

	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Maa-alueet (sitovuustaso)	100 000	100 000	100 000
Muut hankinnat (sitovuustaso)	435 000	210 000	55 000

12.2 Hyvinvointilautakunta

	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Liikuntapaikkojen rakentaminen (sitovuustaso)	282 649		

12.3 Tekninen lautakunta

12.3.1 Talonrakennus

	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Talonrakennus (sitovuustaso)	414 500	442 000	278 000

12.3.2 Kunnallistekniikka

	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Katujen rakentaminen (sitovuustaso)	430 000	520 000	650 000

	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Puistojen ja yleisten alueiden rakentaminen (sitovuustaso)	40 000	55 000	40 000

	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Katujen päällystys (sitovuustaso)	100 000	175 000	70 000

	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Tievalaistus (sitovuustaso)	30 000		

	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Vesilaitoksen rakentamiskohteet (sitovuustaso)	90 000	40 000	40 000
	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Viemärlaitoksen rakentamiskohteet (sitovuustaso)	160 000	30 000	60 000

12.3.3 Erillishankkeet (sitovuustaso)

	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Erillishankkeet yhteensä	90 000	130 000	310 000
Yksityisteiden parantaminen*			50 000
Siltojen peruskorjaus*			
Alempiasteiset tiet*			100 000
Hulevesijärjestelmä	30 000	30 000	30 000
Yksityisteiden ojat	30 000	30 000	30 000
Leikkurit	35 000		
Moottorikelkka			30 000
Ennalta arvaamattomat investoinnit		70 000	70 000

*=vaatii valtioapuuden

12.4 Kunnan investoinnit yhteensä

	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Kunta yhteensä:	2 172 149	1 702 000	1 603 000

13. INVESTOINTIKOhteet 2026-2028

Hyvinvointilautakunnan investointikohteet

	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Keskustan kuntorata-alueen kunnostus			
Luontopolut, pitkospuut, opasteet, laavut	X		
Pumptrack + Padel	X		

Teknisen lautakunnan investointikohteet

Talonrakennus	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Uimahalli: IV-saneeraus	X		
Kirkonkylän koulu: Julkisivujen kunnostus	X		
Perälän koulu: Keskusradion uusiminen	X		
Perälän koulu: Vesikaton huoltomaalaus	X		
Yläkoulu: A-osan jakoseinäwc:iden muutos	X		
Kapteenintalo: Vesikaton uusiminen ja lahovaurioiden korjaus	X		
Uimahalli: Lämmönjaon saneeraus		X	
Oravametsän pk: Tunnelitiskikone		X	
Isonkylän koulu: Sähkö saneerauksen suunnittelu		X	
Isonkylän koulu: Liikuntasalin perusmuurin kunnostus		X	
Kirkonkylän koulu: 2-3. kerroksen vinyylilattioiden uusiminen		X	
Kirkonkylän koulu: Vesikaton kunnostus		X	
Rauhalan koulu: Luokahuoneiden väliseinäikkunoiden teippaus		X	
Perälän koulu: Lämmönjaon saneeraus		X	
Perälän koulu: Asfaltoinnin uusiminen		X	
Yläkoulu: Sähkö saneerauksen suunnittelu		X	
Yläkoulu: Sekoittava pata 200 L		X	
Lukio: Sähkö saneerauksen suunnittelu		X	
Uimahalli: Altaiden valaistuksen saneeraus			X
Uimahalli: Altaiden vedeneristyksen ja pinnoitteen uusiminen			X
Oravametsän pk: Ulkorakennuksen vesikaton uusiminen			X
Isonkylän koulu: Liikuntasalin iv+rau-saneeraus			X
Kirkonkylän koulu: Pihasuunnitelman toteutus (Jättöpaikka)			X
Kylänpään koulu: Liikuntasalin iv+rau-saneeraus			X
Kylänpään koulu: Sähkö saneerauksen suunnittelu			X
Perälän koulu: Sähkö saneerauksen suunnittelu			X

Katujen rakentaminen	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Vallinmäentien parantaminen väli Ampujantie - Virkalantie	X		
Katujen perusparannus (kohteet erill. ohjelman muk.)	X	X	X
Rudontien jk+pp -tie, n. 2,3 km		X	X
Hulmin alue (tonttien kysynnän mukaan)	X		
Santaloukontien jk+pp, n. 1,3 km			X
Vaalilan alue (Mäntymäki), II vaihe			

Katujen päällystys	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Teollisuustie	X		
Kk koulun silta jk+pp-tie (Kostintien jatke)		X	
Hessankujan kv-liik.väylä		X	
Hollontie		X	
Katajahaantie		X	
Hallintie			X
Pentintie			
Skotintie			
Kirstantie KLV-Pentintielle			
Härkäluhdantie			
Kuusistonkuja			
Kirstantie väli rautatie-Pentintie			

Vesilaitoksen rakentamiskohteet	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Verkostoon liitt. ja täyd.rak	X	X	X
Verkoston ja kaivojen saneeraus	X	X	X
Palovesipostien uusiminen	X	X	
Vaalilan alue (Mäntymäki) II vaihe			

Viemärlaitoksen rakentamiskohteet	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Verkostoon liitt. ja täyd.rak	X	X	X
Verkoston ja kaivojen saneeraus	X	X	X
Pumppaamojen saneeraus, Erill. Ohjelma	X	X	X
Puhdistamon saneeraus	X		
Vaalilan alue (Mäntymäki) II vaihe			